

พฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพ
ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน
ของครูสอนวิชาชีพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปริญญานิพนธ์

ของ

ประพิทย์ บุญสุข

16 เม.ย. 2535

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

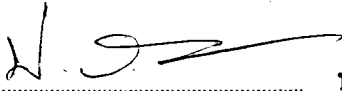
กันยายน 2531

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

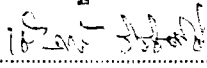
177145

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำนิสิตและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

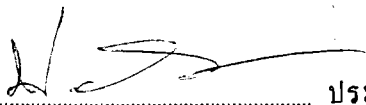
 ประธาน

(รศ. ดร. ปฐม นิคมานนท์)

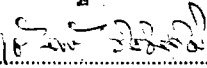
 กรรมการ

(ผศ. เขียวศรี วิวัธสิริ)

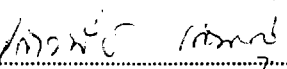
คณะกรรมการสอบ

 ประธาน

(รศ. ดร. ปฐม นิคมานนท์)

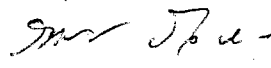
 กรรมการ

(ผศ. เขียวศรี วิวัธสิริ)

 กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผศ. ดร. เสาวนีย์ เสนาสู่)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ.ดร. สมพร บัวทอง)

วันที่ 28 เดือน กันยายน พ.ศ. 2531

ประกาศขอบคุณการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เพราะความกรุณาช่วยเหลือให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนตรวจแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ จาก รองศาสตราจารย์ ดร. ปฐม นิกมานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เขียรศรี วิวิธสิริ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสาวนีย์ เสนาสู อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดนครราชสีมา ศรีสะเกษ มหาสารคาม หนองคาย โดยอำนวยความสะดวกเอื้อเฟื้อช่วยเหลือเป็นอย่างดี

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลจากอาจารย์ ศรีเชาวน์ วิทโคโต คุณเกียรติศักดิ์ ศรีวิไล ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และคุณศิษฐ์ เกษมสวัสดิ์ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดยโสธร

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณและขอบคุณทุกท่าน ผู้ที่กล่าวนามมาข้างต้นทุกท่านอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย และเป็นพิเศษสำหรับคุณสันทนา บุญสุข และลูกทั้งสอง ที่คอยให้กำลังใจในการศึกษาครั้งนี้

ประพิทย์ บุญสุข

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
	หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพของกรมการศึกษานอกโรงเรียน	7
	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาชีพ	7
	การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาชีพ	8
	คุณสมบัติของครูสอนวิชาชีพ	11
	หลักการเรียนการสอนผู้ใหญ่	11
	เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอน	13
3	วิธีดำเนินการวิจัย	24
	ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	24
	การสร้างเครื่องมือสำหรับใช้รวบรวมข้อมูล	26
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	29
	การจัดกระทำข้อมูล	29
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	30

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	32
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	32
ลำดับการวิเคราะห์ข้อมูล	32
ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	33
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนวิชาชีพที่พึงประสงค์ตามทัศนะ ของครู เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา	34
ตอนที่ 3 เปรียบเทียบทัศนะของครู เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา	41
ตอนที่ 4 เปรียบเทียบทัศนะของครูสอนวิชาชีพในศูนย์และนอกศูนย์ ...	45
ตอนที่ 5 เปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาที่เรียนในศูนย์และนอกศูนย์ ..	46
ตอนที่ 6 สรุปข้อคิดเห็นอื่น ๆ จากคำถามปลายเปิด	47
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	50
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	50
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	50
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล	51
การวิเคราะห์ข้อมูล	51
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	52
อภิปรายผล	54
ข้อเสนอแนะ	56
บรรณานุกรม	58
ภาคผนวก	63

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็นจังหวัด	26
2	จำแนกจำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามคุณลักษณะ	33
3	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มครู เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และนักศึกษา เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพ	34
4	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบความแตกต่างในทัศนะของครู เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา	42
5	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของ 3 กลุ่ม ต่อพฤติกรรมการสอน ที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพในด้านการจูงใจ	43
6	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของ 3 กลุ่มต่อพฤติกรรมการสอน ที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพในด้านคุณลักษณะส่วนตัว	44
7	ค่าสถิติพื้นฐานและค่า t-test เพื่อทดสอบความแตกต่างในทัศนะของครูสอน วิชาชีพในศูนย์และนอกศูนย์ต่อพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์ในแต่ละด้าน	45
8	ค่าสถิติพื้นฐานและค่า t-test เพื่อทดสอบความแตกต่างในทัศนะของนักศึกษา ที่เรียนในศูนย์และนอกศูนย์ต่อพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอน วิชาชีพในแต่ละด้าน	47
9	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจากคำถามปลายเปิด	48

ภูมิหลัง

กรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้จัดการศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพมาเป็นเวลานาน โดยมีโรงเรียนผู้ใหญ่เคลื่อนที่ โรงเรียนผู้ใหญ่ประจำที่ โรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ ซึ่งมีศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด เป็นผู้ดำเนินการจัดหลักสูตรวิชาชีพ และเปิดบริการประชาชนในท้องถิ่น จังหวัดต่าง ๆ ทุกภาคทั่วประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกอบรมวิชาชีพให้แก่ผู้ที่ไม่ได้เรียนต่อในระบบโรงเรียนให้มีโอกาสฝึกวิชาชีพ เพื่อนำไปประกอบอาชีพหรือเพื่อใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาที่ประสบอยู่ในชีวิตประจำวัน อันเป็นการช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น การจัดการเรียนการสอน เน้นหนักให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนให้เกิดความชำนาญในระดับช่างถึงฝีมือ เพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงาน หรือดำเนินกิจการอาชีพตามที่ได้อบรมมา (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2524 : 3)

จากการประเมินผลงานของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดปี 2525 ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เกี่ยวกับการจัดฝึกอบรมวิชาชีพ ผู้ที่เข้ารับการฝึกประมาณร้อยละ 40 เท่านั้น ที่มั่นใจเมื่อจบแล้วจะสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ ส่วนลักษณะการนำไปใช้นั้น พบว่า ร้อยละ 41 - 60 ของผู้เข้ารับการอบรมสายอาชีพในจำนวน 31 ศูนย์ นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์แก่ครอบครัว ร้อยละ 1-20 นำไปประกอบอาชีพที่ให้รายได้ ส่วนอีกร้อยละ 1-20 ไม่ได้ใช้ให้เกิดประโยชน์อะไรเลย เมื่อพิจารณาสถานภาพของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้งก่อนฝึกและหลังฝึก พบว่า ส่วนใหญ่ของผู้เข้ารับการฝึก เป็นผู้มีงานทำแล้ว มีเพียงร้อยละ 16.39 เท่านั้น ที่เป็นผู้ว่างงานมาก่อน ในจำนวนนี้เพียง 1 ใน 4 เท่านั้น ที่นำความรู้ไปเริ่มประกอบอาชีพหลังจากจบการฝึก ส่วนอีก 3 ใน 4 นั้น ว่างงานอยู่เช่นเดิม สำหรับผู้ทำงานอยู่ก่อนแล้ว ประมาณร้อยละ 19 นำความรู้จากการฝึกมาทำอาชีพรองหรือเปลี่ยนอาชีพใหม่ (สุมาลี ปิตยานนท์. 2527 : 13)

ปัจจุบันปัญหาการดำเนินการสอนวิชาชีพต่าง ๆ ที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดรับผิดชอบอยู่ ผู้สอนส่วนใหญ่เป็นครูประจำการ ซึ่งเป็นข้าราชการของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน

จังหวัด และอีกส่วนหนึ่ง ได้แก่ วิทยากรจากท้องถิ่นหรือแหล่งอื่นที่เป็นผู้ชำนาญงานสาขาวิชาชีพต่าง ๆ แต่ไม่มีวุฒิทางครูมาช่วยสอน ทำให้คุณลักษณะและความสามารถของผู้สอนมีความแตกต่างกันมาก ซึ่งย่อมส่งผลถึงมาตรฐานการสอนด้วย ปัญหาอันนี้เนื่องจากความสามารถและสมรรถภาพในการสอนของผู้สอนนี้ อาจจะเป็นข้อจำกัดที่สำคัญในการดำเนินการสอนให้บรรลุถึงจุดหมายได้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2524 : 4)

ในการสอนการศึกษาผู้ใหญ่ ก็เช่นเดียวกับการศึกษาสำหรับเยาวชนในระบบโรงเรียน นั่นคือ ผู้เรียนจะมีความรู้ความสามารถตามจุดประสงค์ และหลักการที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับครูหรือคุณภาพของครูผู้สอนเป็นส่วนใหญ่ ครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่ นอกจากจะต้องมีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอนแล้ว ยังต้องมีความรู้ความเข้าใจในตัวผู้เรียนและเทคนิคการสอนด้วย และครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่จะต้องมีความรู้ซึ่งถึงเรื่องความต้องการทั้งทางจิตวิทยาและสรีรวิทยาของผู้ใหญ่เท่า ๆ กับความรู้ถึงความต้องการด้านการศึกษาของเขา หากความต้องการของบุคคล เช่น ด้านสังคม การบันเทิงหรือด้านอื่น ๆ ไม่สนองความต้องการแล้ว นักศึกษาผู้ใหญ่เหล่านั้นจะไม่สนใจเรียนอีกต่อไป (ระหัน แดงจวง 2527 : 14 - 20)

ผู้ใหญ่มีความแตกต่างจากเด็กในวัยระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาอยู่หลายด้าน เช่น ผู้ใหญ่มีวุฒิภาวะ มีความรับผิดชอบและความสนใจในชีวิตครอบครัวสูงกว่าเด็ก ผู้ใหญ่มีประสบการณ์มาก มีความตั้งใจและจุดหมายในการศึกษาค้นคว้าที่แน่นอน ต้องการเห็นแนวทางในการนำความรู้ความสามารถไปใช้ในชีวิตรประจำวันและต้องการความสำเร็จในการเรียนรู้โดยทันที แต่ผู้ใหญ่ก็มีข้อจำกัดอยู่มากทั้งด้านร่างกาย เช่น สายตาไม่ดี เชื่องช้า คิดในประสบการณ์เดิมเปลี่ยนแปลงยาก เป็นต้น (ทองอยู่ แก้วไทรยะ. 2527 : 92) วิทยากรผู้สอนผู้ใหญ่ในสาขาวิชาชีพ จะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก แล้วนำมาพิจารณาในการตัดสินใจเลือกวิธีการฝึกทักษะอันเหมาะสมให้กับผู้ใหญ่ (วิกิร คัดหวุทโธ. 2527 : 20 : 25)

การที่จะช่วยให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้และสร้างแรงจูงใจในการเรียนได้คือนั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีเทคนิค กลวิธีในการสอน การฝึกอบรมและการถ่ายทอดความรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน คุณลักษณะและพฤติกรรมการสอนของครูจึงนับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนการสอนได้บรรลุผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตร

ปัญหาที่น่าสนใจในการศึกษาค้นคว้าประการหนึ่ง ก็คือพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพ ควรมีลักษณะอย่างไร การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จึงพยายามตอบคำถามดังกล่าว เพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้ประกอบเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนด้านวิชาชีพ และแก้ไขข้อบกพร่องเกี่ยวกับด้านการเรียนการสอน และการพิจารณาคัดเลือกครูวิชาชีพที่มีความสามารถและมีคุณภาพเหมาะสมในการสอนการศึกษาผู้ใหญ่ด้านวิชาชีพต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามทัศนะของบุคคล 3 กลุ่ม คือ
 - (ก) ครูสอนวิชาชีพของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ทั้งกลุ่มที่สอนอยู่ในศูนย์และนอกศูนย์
 - (ข) เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และ (ค) นักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ ทั้งกลุ่มที่เรียนในศูนย์และนอกศูนย์.
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามทัศนะของบุคคลทั้ง 3 กลุ่มข้างต้น

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. การศึกษาค้นคว้านี้จะทำให้ครูสอนวิชาชีพได้ทราบถึงพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์และตระหนักถึงความสำคัญของพฤติกรรมการสอนในด้านเทคนิคการสอน ด้านการจูงใจ ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ด้านการประเมินผลการเรียน และด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครู
2. การศึกษาค้นคว้านี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ครูสอนวิชาชีพ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาคัดเลือกครูสอนวิชาชีพ หรือปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ต้องการอ้างอิงผลให้ครอบคลุมพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้ง 17 จังหวัด แต่เนื่องจากไม่สามารถทำการเก็บข้อมูลให้ทั่วถึงทุกจังหวัดได้ จึงทำการสุ่มตัวอย่างมาเพียง 4 จังหวัด รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีเลือกจังหวัดเสนอในบทที่ 3

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่จะสอบถามความต้องการสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูสอนวิชาชีพ ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ทั้งกลุ่มที่สอนอยู่ในศูนย์และนอกศูนย์ เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพทั้งกลุ่มที่เรียนในศูนย์และนอกศูนย์ รายละเอียดกลุ่มตัวอย่างและวิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างเสนอในบทที่ 3

3. ตัวแปรสำหรับการศึกษาค้นคว้า

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ประเภทหรือตำแหน่งของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ

3.1.1 ครูสอนวิชาชีพของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ทั้งกลุ่มที่สอนอยู่ในศูนย์และนอกศูนย์

3.1.2 เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

3.1.3 นักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพทั้งกลุ่มที่เรียนในศูนย์และนอกศูนย์

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพ ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามทัศนะของบุคคล 3 กลุ่มตามข้อ 3.1 ซึ่งจำแนกเป็น 5 ด้านคือ

3.2.1 ด้านเทคนิคการสอน

3.2.2 ด้านการจูงใจ

3.2.3 ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน

3.2.4 ด้านการประเมินผลการเรียน

3.2.5 ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครู

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

ครูสอนวิชาชีพของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ทั้งกลุ่มที่สอนอยู่ในศูนย์และนอกศูนย์ เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพทั้งกลุ่มที่เรียนในศูนย์และนอกศูนย์ มีทัศนะต่อพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในด้านเทคนิคการสอน ด้านการจูงใจ ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ด้านการประเมินผลการเรียน และด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครู ไม่แตกต่างกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์ หมายถึง พฤติกรรมการสอนที่ครูแสดงในชั้นเรียน โดยมุ่งหวังที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมไปในทางที่พึงปรารถนา เป็นต้นว่า (1) มีความรู้ความเข้าใจและเห็นคุณค่าของบทเรียน (2) มีความพยายามและตั้งใจเรียน (3) ส่งเสริมบุคลิกภาพของผู้เรียนให้เหมาะสมแก่โอกาสภาพ เป็นต้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้านคือ

1.1 ด้านเทคนิคการสอน หมายถึง พฤติกรรมของครูที่แสดงออกในด้านความสามารถในการสอน เช่น วิธีดำเนินการสอน วิธีการอธิบายเนื้อหา สอนเนื้อหาได้เหมาะสมกับเหตุการณ์ จักกิจกรรมการสอนได้เหมาะสม สอดคล้องและเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน

1.2 ด้านการจูงใจ หมายถึง พฤติกรรมการสอนที่ครูสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนกระตือรือร้นที่จะเรียน

1.3 ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน หมายถึง พฤติกรรมของครูผู้สอนที่แสดงออกถึงความเป็นกันเองกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสบายใจ ไม่มีความกังวลต่อการเรียน

1.4 ด้านการประเมินผลการเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้สอนใช้พิจารณาผู้เรียน และตัวผู้สอนเอง ว่ามีความสามารถมากน้อยแค่ไหน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสม และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.5 ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครู หมายถึง พฤติกรรมของครูที่สามารถสังเกตเห็น ได้ในขณะที่ทำการสอน เช่น การแสดงท่าทางประกอบสอน การแต่งกายสุภาพเรียบร้อย การใช้ ภาษา น้ำเสียง คำพูด ตลอดจนใช้อารมณ์และเหตุผลในการตัดสินใจ

2. ครูสอนวิชาชีพ หมายถึง ครูหรือวิทยากรที่ชำนาญในสาขาวิชาชีพและเฉพาะแขนง ที่ทำการสอนวิชาชีพแก่นักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพตามหลักสูตรของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

3. เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด หมายถึง ข้าราชการศูนย์ที่ทำหน้าที่ หัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ได้แก่ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายแผนงานและ โครงการ ฝ่ายการศึกษาสายอาชีพ ฝ่ายการศึกษาสายสามัญ ฝ่ายพัฒนาและฝึกอบรม และฝ่าย การศึกษามวลชน

4. นักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ หมายถึง นักศึกษาที่กำลังศึกษาวิชาชีพ จากหลักสูตรวิชาชีพ ประเภทต่าง ๆ ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ทั้งในศูนย์และนอกศูนย์ ในปีที่ทำ การวิจัยคือ ปีงบประมาณ 2529 (ระหว่างเดือนตุลาคม 2528 - มกราคม 2529)

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า ได้แบ่งเป็นหัวข้อดังนี้

1. หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพของกรมการศึกษานอกโรงเรียน
2. คุณสมบัติของครูสอนวิชาชีพ
3. หลักการเรียนการสอนผู้ใหญ่
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอน

หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพของกรมการศึกษานอกโรงเรียน

หลักสูตรวิชาชีพ

เป็นหลักสูตรที่กำหนดขึ้น เพื่อให้ฝึกอบรมนักศึกษาหรือบุคคลทั่วไปที่มีความประสงค์จะเรียนรู้ เพื่อนำไปประกอบอาชีพ หรือนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และเพื่อให้ผู้เรียนสายสามัญทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนได้มีโอกาสศึกษา เพื่อให้ได้ความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดีทางวิชาชีพ ตลอดจนสามารถโอนหน่วยกิตเข้าสมทบกับหน่วยกิตตามโปรแกรมการเรียนการสอนทางสายสามัญ การเรียนการสอนหรือการฝึกอบรมเน้นไปในทางปฏิบัติ ลักษณะสำคัญของหลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรรายวิชา ซึ่งหมายถึงที่แยกเนื้อหาออกเป็นหมวดหมู่จบในตัวเองเฉพาะรายวิชานั้น ๆ หลายวิชาต่อเนื่องกัน ระยะเวลาเรียนแต่ละรายวิชาขึ้นอยู่กับความสั้นยาวของเนื้อหา ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนเฉพาะส่วนที่ต้องการ เมื่อจบแต่ละรายวิชาแล้วถือว่าจบหลักสูตร จะไม่เรียนต่อรายวิชาอื่นอีกก็ได้

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาชีพ

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาชีพของกรมการศึกษานอกโรงเรียนดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2525 : 2 - 3)

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และเจตคติในการทำงานอันจะเป็นพื้นฐานที่เพียงพอแก่การดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพ
2. เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในอาชีพที่ดำเนินอยู่ เป็นการยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น เป็นแนวทางในการพัฒนาตัวเอง และประเทศชาติเป็นส่วนรวม
3. เพื่อส่งเสริมให้มีความสามารถในการประกอบอาชีพรองจากอาชีพเดิมที่ประกอบอยู่ และให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในอันที่จะเพิ่มพูนรายได้ให้สูงขึ้น
4. เพื่อให้รู้จักตนเอง รู้จักสังคม และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ข้อมูลในการประกอบอาชีพ

การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาชีพ

การจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ ได้ยึดผู้เรียนเป็นหลักหรือจุดศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเข้าออกได้ทุกเมื่อตามต้องการโดยไม่ถือว่าเป็นการออกกลางคัน ดังนั้นการจัดชั้นเรียนตามหลักสูตรมีหลายวิธี (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2524 : 19 - 20) ดังเช่น

วิธีที่ 1 จัดหลายรายวิชาของหลักสูตรวิชานั้น ๆ อย่างต่อเนื่องกัน แต่ในความต่อเนื่องกันผู้เรียนก็อาจจะออกหรือเข้าได้เมื่อจบรายวิชาหนึ่ง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนตามรายวิชาต่อเนื่องนี้ ให้ยึดถือจำนวนนักเรียนเมื่อแรกเข้าเป็นผู้เรียน ผู้เรียนหลักเมื่อแรกเข้านี้บางคนอาจจะสมัครเรียนเพียงรายวิชาแรก และรายวิชาที่สองตามที่ต้องการ และหลายคนอาจจะสมัครเรียนทุกรายวิชา เมื่อจบการเรียนตามกำหนดของรายวิชาหนึ่ง ๆ อาจจะมีคนออกก็ให้ถือว่าผู้ออกไปนั้นจบหลักสูตรเฉพาะเรื่องนั้น ๆ แล้ว ไม่ถือว่าเป็นการออกกลางคันเมื่อเริ่มต้นรายวิชาต่อไป ทางศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดก็อาจจะรับสมัครได้อีกเท่าที่จำนวนที่ออกไป และให้ถือผู้เรียนที่รับเข้ามาเสริมใหม่นี้เป็น "ผู้เรียนเสริม" ตัวอย่างเช่น เมื่อเปิดเรียนครั้งแรกมีคนเข้าเรียน 20 คน เมื่อจบรายวิชาที่ 2 มีผู้เรียนออกไป 5 คน ก็อาจจะรับเพิ่มอีก 5 คน เป็นต้น

	รายวิชาที่ 1	รายวิชาที่ 2	รายวิชาที่ 3	รายวิชาที่ 4	รายวิชาที่ 5
ผู้เรียนหลัก →	ความรู้ทั่วไป 24 ชั่วโมง	กระโปรง 24 ชั่วโมง	เสื้อ 78 ชั่วโมง	กางเกง 45 ชั่วโมง	เสื้อผ้าชั้นใน 48 ชั่วโมง
ผู้เรียนเสริม	↑	↑	↑	↑	↑

วิธีที่ 2 การเรียนตามรายวิชาวิธีที่ 1 อาจจะได้ว่ามีการออกกลางคันได้ ในกรณีที่ผู้เรียนได้สมัครเรียนและเสียเงินค่าบำรุงต่าง ๆ ไว้แล้ว ทุกรายวิชาจนจบหลักสูตร แต่เรียนได้เพียง 2 - 3 รายวิชา ก็มีเหตุออกไป เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวนี้อาจจะจัดการเรียนการสอนอีกวิธีหนึ่ง คือ ให้ผู้เรียนสมัครเรียนเพียงครึ่งละหนึ่งวิชา เมื่อจบแล้วให้สมัครใหม่ในรายวิชาต่อไป ทำเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งจบระยะเวลา (รุ่น) ที่กำหนด การจัดเช่นนี้จะจัดการออกกลางคันของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี และผู้เรียนสามารถเลือกมาเรียนตรงตามระยะเวลาที่ตนว่างจากการประกอบอาชีพตามฤดูกาลได้ และอาจจะงดการเรียนรายวิชาต่อไป ในช่วงที่ไปช่วยครอบครัวประกอบอาชีพได้ อย่างไรก็ตามการจัดการดังวิธีที่ 2 นี้ จะต้องประชาสัมพันธ์หรือแนะนำให้ผู้ประสงค์จะเรียนเข้าใจอย่างชัดเจน โดยเฉพาะเรื่องกำหนดเวลาและระยะเวลาของการเปิดสอนแต่ละรายวิชา

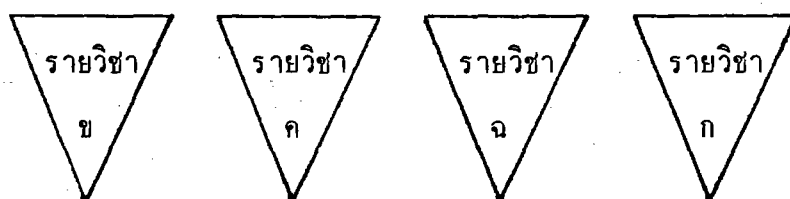
	1 - 10 เม.ย.	11 - 20 เม.ย.	1 พ.ค. - 3 มิ.ย.
ผู้เรียนหลัก →	ความรู้ทั่วไป 24 ชั่วโมง	กระโปรง 42 ชั่วโมง	เสื้อ 78 ชั่วโมง

วิธีที่ 3 จัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรระยะสั้น ๆ เช่น เมื่อรวมเวลาเรียนแล้ว อาจจะประมาณ 100 หรือ 150 ชั่วโมง ซึ่งในระยะ 100 หรือ 150 ชั่วโมงนี้ เป็นช่วงพอเหมาะ ไม่ยาวนานเกินไป ผู้เรียนยังมีความสนใจและตั้งใจอยู่

ถ้าหากหลักสูตรนั้น ๆ มีเนื้อหาวิชาเรียนยาว ก็อาจตัดช่วงหลักสูตรออกเป็นช่วงที่ 1 ที่ 2 หรือที่ 3 เมื่อจบแต่ละช่วงก็รับสมัครใหม่ โดยถือช่วงที่ 2 หรือที่ 3 เป็นช่วงที่เรียนต่อให้สูงขึ้น เพื่อเพิ่มพูนทักษะและความชำนาญก็ได้

อย่างไรก็ดีการจัดหลักสูตรลักษณะนี้ เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนนักศึกษาสายสามัญที่ประสงค์ จะเรียนเพื่อหน่วยกิตเข้าเรียนได้ด้วย โดยใช้ระยะเวลาอันสมควร การจัดหลักสูตรก็อาจจะจัด หลักสูตรที่จบในตัวเองมาใช้ก็ได้

วิธีที่ 4 เป็นการจกแบบสอบถามความสมัครใจของผู้เรียน โดยการเสนอรายวิชา ต่าง ๆ ที่จะเปิดสอนให้ผู้ที่มีความประสงค์จะเรียน ได้เลือกว่าต้องการเรียนรายวิชาใดมากที่สุด และรายวิชาใดรองลงมา การจัดเปิดสอนก็อาจจะจัดอันดับ 1, 2, 3 ฯลฯ ไปเรื่อย ๆ หรือ อาจจะสอบถามความสมัครใจทุกครั้งเมื่อจบแต่ละรายวิชาก็ได้ ทั้งนี้เพื่อสนองความต้องการของ ผู้เรียน โดยถือผู้เรียนเป็นหลักมากกว่าการถือครูหรือหลักสูตรเป็นหลัก ซึ่งวิธีนี้จะเหมาะสมกับ ผู้เรียนที่ต้องการเรียนเพียงระยะสั้น ๆ ในส่วนที่เห็นว่าจำเป็นที่สุดสำหรับตน

วิธีที่ 5 ถ้าหากครูมีขีดความสามารถพอหรือมีครูหลายคน อาจจะเปิดให้ผู้เรียนหลาย ๆ รายวิชาในวันหนึ่ง ๆ เช่น วิชาช่างเครื่องยนต์ อาจจัดกลุ่มจูนอัพ กลุ่มบดลั่น กลุ่มปะยาง ฯลฯ การจัดการเรียนการสอนเป็นกลุ่ม ๆ เช่นนี้ อาจจะทำให้ผู้เรียนที่มีความรู้ความสามารถ ในกลุ่มเป็นที่เลียงของกลุ่มทำหน้าที่แนะนำสมาชิกกลุ่มช่วยครู หรืออาจจะใช้บทเรียนวิชาชีพเข้าช่วย เพราะ แต่ละกลุ่มย่อมต้องทำตามบทเรียน หรือเนื้อหาที่ครูกำหนด ครูเป็นเพียงผู้แนะนำวิธีเมื่อผู้เรียนมีปัญหา

คุณสมบัติของครูสอนวิชาชีพ

ครูสอนวิชาชีพในการศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน จะต้องมีความรู้ วิชา หรือเทียบเท่าขึ้นไป หรือผู้ชำนาญงานในสาขาวิชานั้น ๆ โดยมีวุฒิบัตรของสถานศึกษา และ หนังสือรับรองความชำนาญงานของสถานประกอบการไม่น้อยกว่า 2 ปี

สำหรับกรมอาชีวศึกษา ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในเรื่องการจัดการศึกษาสายอาชีพ ได้กล่าวถึงครูสอนวิชาชีพว่า มีลักษณะที่แตกต่างจากครูสอนวิชาสามัญ และครูสอนวิชาชีพจะดำเนินการสอนให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ตามเนื้อหาของหลักสูตร จะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้ (กรมอาชีวศึกษา. 2521 : 7)

1. เป็นผู้ที่มีทักษะในการทำงาน
2. เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในงานอาชีพมาแล้วพอสมควร
3. เป็นผู้มีการตัดสินใจดี เป็นตัวอย่างอันดีของนักเรียน เพื่อเป็นทางที่จะอบรมนักเรียน ได้เป็นอย่างดี
4. เป็นผู้ที่มีความชำนาญในการสอน มีหลักวิชาครู รู้จักใช้อุปกรณ์การสอนและเข้าใจ หลักการวัดผลที่ดี
5. เป็นผู้ชี้ช่องทางในการประกอบอาชีพแก่นักเรียน

หลักการเรียนการสอนผู้ใหญ่

ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนสำหรับผู้ใหญ่ที่จะให้ได้ผลตามความมุ่งหมายนั้น จะต้องมีความเข้าใจในเรื่อง บุคลิกภาพของนักศึกษาผู้ใหญ่ทั่ว ๆ ไป จิตวิทยาผู้ใหญ่และหลักการ เรียนรู้ของผู้ใหญ่ ตลอดจนวิธีสอนและเทคนิคการสอนผู้ใหญ่ เพราะการสอนผู้ใหญ่ย่อมมีเทคนิค การสอนต่างกับการสอนเด็ก ไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษาหรืออุดมศึกษา ทั้งนี้เพราะผู้ใหญ่ต่างกับเด็ก ดังที่ สุพิช ขำสกุล (2517 : 115) สรุปไว้ดังนี้

1. ผู้ใหญ่มีประสบการณ์มากกว่าเด็ก มีสิ่งที่จะช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ต่างกัน
2. ผู้ใหญ่มีความพร้อมที่จะเรียนสิ่งต่าง ๆ ได้มากกว่าเด็ก เพราะได้ผ่านพัฒนาการมา หลายขั้น ตั้งแต่เด็กทารกมาจนกระทั่งถึงความเป็นพ่อแม่แม่

3. ผู้ใหญ่รู้จักปกครองตนเองได้ดีกว่าเด็ก ดังนั้นจึงรู้สึกอึดใจในการที่จะต้องพึ่งพาอาศัยคนอื่น

4. ผู้ใหญ่มักจะสนใจเรียนรู้สิ่งที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ทันที

นักจิตวิทยาได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนผู้ใหญ่ และได้เสนอแนวคิดในการสอน ซึ่ง ทองอยู่ แก้วไทรชะ (2527 : 93 - 94) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. บรรยายภาาในการเรียนการสอน ควรให้เป็นกันเอง มีการซักถาม ได้คิด ได้ลงมือปฏิบัติจริง ๆ ไม่ใช่การนั่งฟังเพียงอย่างเดียว

2. จัดสถานที่ให้เป็นธรรมชาติ สามารถปรึกษาหารือกันเป็นกลุ่มหรือให้มองเห็นหน้ากันทุกคน เพื่อให้สามารถพูดและฟังโต้ตอบกันได้

3. เนื้อหาที่นำมาสอนควรเป็นเรื่องใกล้ตัวผู้เรียน และเป็นที่สนใจ สามารถนำเอาความรู้ความสามารถที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

4. เนื้อเรื่องที่นำมาสอน ควรให้สอดคล้องกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน เพื่อให้เขาสามารถนำประสบการณ์เดิมมาเป็นแนวคิดในการแก้ปัญหาด้วย

5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้สติปัญญา ความรู้ความสามารถของเขาอย่างเต็มที่ในการฟัง การคิด การซักถาม และการแสดงเหตุผล และให้เวลาในการคิดและปฏิบัติงานพอสมควร

6. ในการสอนควรใช้อุปกรณ์เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจตรงกัน และอุปกรณ์ที่นำมาใช้นั้นจะต้องตรงตามวัตถุประสงค์ และเหมาะสมกับผู้เรียนในด้านขนาด และความชัดเจน

7. การเรียงลำดับข้อมูลที่จะช่วยในการคิดของผู้เรียนนั้น จะต้องเป็นไปตามลำดับ มีขั้นตอนไม่สับสน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ประสบการณ์เดิมถ่ายทอดเชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้เรื่องใหม่ที่มีพื้นฐานคล้าย ๆ กันได้

8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนด้วยความเข้าใจ มองเห็นประโยชน์ และแนวทางในการนำทักษะ และความรู้ต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์แนวทางในการแก้ปัญหาหลาย ๆ วิธี เพื่อตัดสินใจเลือกวิธีที่ดีและเหมาะสมที่สุด

9. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน ตรวจสอบความก้าวหน้าของตนเอง แข่งขันกับตนเองให้มีความสามารถสูงขึ้น รวมทั้งให้ได้ทราบผลแห่งความพยายามของตนที่แท้จริงในเวลาอันรวดเร็วด้วย

10. ผู้สอนควรให้ความเป็นกันเอง มีความยืดหยุ่นให้กำลังใจ และวิธีใช้เสริมแรงโดยการให้รางวัลมากกว่าการลงโทษ

เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอน

การสอนเป็นงานหลักของสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นงานที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ พฤติกรรมการสอนของครูมีความสำคัญยิ่งต่อการเรียนการสอน ที่ช่วยเสริมพฤติกรรมที่ดีให้แก่ผู้เรียน และเป็นผลทำให้การเรียนการสอนเกิดผลดีมีประสิทธิภาพ สิ่งที่จะช่วยให้ครูสามารถมองเห็นสภาพการสอนของตัวเองว่าเป็นเช่นไร และควรแก้ไขอย่างไรนั้น ก็คือ การให้คนอื่นสังเกตพฤติกรรมการสอนของตน

พฤติกรรมการสอน ก็คือ พฤติกรรมการถ่ายทอดความรู้ของผู้สอนไปสู่ผู้เรียน ดังนั้นครูผู้สอนนักศึกษาผู้ใหญ่จึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องจิตวิทยาผู้ใหญ่ เช่น ความแตกต่างทางด้านความต้องการ ความสนใจ ทัศนคติ และความพยายามของผู้ใหญ่ เป็นต้น และต้องศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในด้านวิชาการและเทคนิควิธีสอนหรือทักษะในการถ่ายทอดความรู้ เพื่อสร้างความแปลกใหม่ในการสอนอยู่เสมอ โดยเฉพาะหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ นอกจากนี้ครูผู้สอนจะต้องมีลักษณะของครูที่ดีโดยทั่ว ๆ ไปด้วย

เพื่อสะดวกต่อความเข้าใจ จึงได้รวบรวมข้อคิดและผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูด้านต่าง ๆ ไว้ตามลำดับดังนี้

1. ด้านเทคนิคการสอน

พัฒนา กุวานแสน (2513 : 58) ได้สำรวจคุณลักษณะของครูโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดพระนคร พบว่าครูส่วนมากชอบส่งเสริมในด้านความสนใจ และความถนัดของนักเรียน ชอบให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน คุณลักษณะรองลงมาคือ สนับสนุนให้นักเรียนมีมานะในการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ ในคำแนะนำในด้านการศึกษาก่อนนักเรียน

สมาน พูแสง (2517 : 5) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการสอนของครูไว้ว่า ต้องการให้ครูเป็นดวงประทีปมากกว่าแม่พิมพ์ เพราะเด็กจะมีโอกาสดีกว่าครู ไม่เป็นแบบครูไปหมด เด็กจะได้อาศัยแสงประทีปส่องนำทางให้รู้จักเลือกสิ่งที่ต้องการได้เอง ครูจะต้องไม่บังคับให้เด็กเชื่อครูหมายความว่า ครูจะต้องเปิดโอกาสให้เด็กใช้ความคิดอิสระเท่า ๆ กับที่ครูเองมีความรับผิดชอบในหน้าที่ และมีความรู้ความสามารถในการสอน

ในการเรียนการสอนทางด้านวิชาชีพ สิ่งสำคัญคือมุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะ ซึ่ง สติชัย วงษ์สวรรค์ (2525 : 264) ได้กล่าวถึงการสอนทักษะว่าต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. สถานการณ์ในการฝึก ควรเป็นสถานการณ์ที่แท้จริงหรือเหมือนของจริงที่สุด
2. ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนในสถานการณ์หลาย ๆ แบบ เพื่อสามารถจำแนกสิ่งที

สำคัญได้ถูกต้อง

3. ผู้สอนควรทดลอง สาธิต ให้ผู้เรียนได้ดูเป็นตัวอย่าง
4. ต้องฝึกหัดและปรับปรุงให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ

สำหรับแนวทางที่ครูจะประเมินผลพฤติกรรมการสอนของตนเองนั้น ไรอันส์ (Ryans. 1960 : 82) ได้ใช้วิธีพฤติกรรมวิกฤต (The Critical Incidental Technique) จากการให้ครูเขียนเหตุการณ์วิกฤติในห้องเรียน รวบรวมพฤติกรรมต่าง ๆ ของตนเอง เฉพาะพฤติกรรมที่ดีเกี่ยวกับการสอน มีดังนี้ การเตรียมการสอนอย่างดี มีการยืดหยุ่นการสอนถ้าไม่เป็นไปตามแผนการ ยอมรับความจำเป็นหรือความแตกต่างระหว่างนักเรียนแต่ละคน การใช้อุปกรณ์การสอนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจเรียน ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเรียน มีการสาธิต อธิบาย ฯลฯ

อาร์มสตรอง (Armstrong. 1973 : 51 - 55) ได้เสนอบทความเรื่อง การประเมินผลการปฏิบัติงานของครูที่มีประสิทธิภาพไว้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. เตรียมการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ประเมินผลการสอนของตนเองเสมอ
3. พัฒนาทักษะในการสอนของตนเอง
4. มีเทคนิคในการกระตุ้นผู้เรียนให้สนใจเรียน
5. ประยุกต์ใช้หลักทางจิตวิทยาให้เป็นประโยชน์แก่การเรียนการสอน

6. กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในการเรียนการสอน
7. เข้าใจและนำหลักการเรียนรู้มาใช้ในการเรียนการสอน
8. สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เป็นประชาธิปไตย
9. ปรับปรุงกิจกรรมในห้องเรียนให้สอดคล้องกับสภาพของสังคม
10. ปรับปรุงตนเองให้คู่ขนานกับสภาพของกลุ่มผู้เรียน
11. ช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหา
12. จัดกิจกรรมและสภาพการเรียนรู้ให้ส่งเสริมลักษณะ และพฤติกรรมที่พึงปรารถนาของผู้เรียน
13. ช่วยเหลือผู้เรียนแต่ละคนให้ได้ความสำเร็จ
14. มีเทคนิควิธีการวัดที่ดี และใช้ผลจากการทดสอบในการปรับปรุงสภาพการเรียนการสอน
15. มีเทคนิควิธีสอนพิเศษแก่ผู้เรียนที่เรียนได้เร็ว
16. ช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนปรับตัวได้
17. ช่วยลดความวิตกกังวลของผู้เรียน
18. พัฒนาตนเองด้านความรู้และสติปัญญา
19. ติดต่อปรึกษากับผู้ปกครองเมื่อผู้เรียนมีปัญหา
20. มีการศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล
21. ให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้เรียนที่ขาดทักษะในการทำงาน

ดังนั้น เทคนิคการสอนของครูสอนวิชาชีพคือ ครูจะต้องเข้าใจในความแตกต่างและความต้องการของผู้เรียนผู้ใหญ่ว่าแต่ละคน มีการเตรียมการสอนที่ พัฒนาทักษะในการสอนอยู่เสมอ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน จัดกิจกรรมและสภาพการเรียนรู้ ให้ส่งเสริมลักษณะพฤติกรรมที่พึงปรารถนาของผู้เรียนซึ่งเป็นผู้ใหญ่

2. ด้านการจูงใจ

มนัส ภูมิภาค (2520 : 63) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจและด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน พบว่า ครูผู้สอนที่มีวุฒิทางการศึกษาตั้งแต่อนุปริญญาขึ้นไปมีพฤติกรรมการสอนด้านแรงจูงใจและด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนมากกว่าครูสอนที่มีวุฒิต่ำกว่าอนุปริญญา

ลงมาอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนครูที่มีอายุ ประสบการณ์การสอน สภาพสมรสและอยู่ในภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจและปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ปริมาณลักษณะพฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจในกลุ่มตัวอย่าง ใช้พฤติกรรมการสอนมากที่สุด ในด้านการยอมรับ หรือนำความคิดเห็นของผู้เรียนมาใช้ และพฤติกรรมที่ใช้น้อยที่สุด คือ การลงโทษ

✓ ทองคุณ หงส์พันธุ์ (2524 : 99 - 100) ได้ศึกษาปัจจัยการเพิ่มแรงจูงใจของนักศึกษาวิทยาลัยครูบุรีรัมย์ โดยใช้แบบสำรวจกับนักศึกษาจำนวน 1,150 คน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยในการเพิ่มแรงจูงใจในการเรียน ได้แก่ คุณสมบัติของครูผู้สอน วิธีสอน เนื้อหาวิชา การประเมินผลการเรียน และอุปกรณ์การสอน มีอิทธิพลจูงใจให้นักศึกษาตามกลุ่มวิชาเอกอยากเรียนไม่แตกต่างกัน

ทองอยู่ แก้วไทรชะ (2527 : 100) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการจูงใจกับการถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้เกิดการจูงใจผู้รับให้ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ดังนี้

1. ให้ผู้รับมีความสนใจ และอยู่ในสภาวะที่พร้อมจะรับการถ่ายทอดส่งเสริมให้มีการค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ด้วยตนเอง ให้มีกระบวนการคิดและหลีกเลี่ยงความซ้ำซากในการถ่ายทอด
2. ให้ทราบจุดมุ่งหมายในการถ่ายทอด และผลที่จะเกิดกับตนเอง เมื่อได้รับการถ่ายทอดไปแล้ว
3. ให้รางวัลแก่ความสำเร็จในปัจจุบันเพื่อเป็นการเสริมแรงให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในอนาคต
4. การลงโทษที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการควบคุมวินัย และขจัดพฤติกรรมที่ไม่ต้องการให้มีน้อยที่สุด และใช้เมื่อจำเป็นไม่มีทางเลือกอื่นอีกแล้ว

สตรองเนอร์ และคารวาชิ (Strangner and Karvashi. 1952 : 180) ได้เสนอเทคนิคการจูงใจการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. การให้รางวัล เป็นการให้ของเป็นสินน้ำใจ หรือให้คำชมเชย ให้สิทธิบางอย่าง และให้เกียรติยศเป็นกรณีพิเศษ
2. การลงโทษ มีวิธีการหลายอย่าง เช่น ฝืนตน การกักขัง การตัดสิทธิบางอย่าง และการให้ทำงานเพิ่ม เป็นต้น

3. การแข่งขัน การแข่งขันเป็นเทคนิคอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนทุกคน มีความต้องการที่จะเป็นคนเด่นในสังคม

4. ความสำเร็จในการทำงาน ความรู้สึกที่ได้รับจากความสำเร็จจะสนองความต้องการทางสังคมของผู้เรียน

5. การได้รับความนิยมนิยมชมเชยจากผู้อื่น ต้องการให้ผู้อื่นนิยมนิยมชมเชย ผู้เรียนจะพยายามหาวิธีทางที่จะทำให้เพื่อนนับถือ

6. จุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์ในอาชีพ เป็นเครื่องล่อที่ห่างไกลจากสิ่งแวดล้อมในการเรียนของผู้เรียน แต่ใช้ได้ผลดีในบางโอกาส

พอลซีท (Paulzeit, อ้างอิงมาจาก โมฮัมหมัด อับดุลกาเดร์, ม.ป.ป. : 27) ได้ศึกษาเหตุผลของผู้ที่เข้ามาศึกษาในโรงเรียนผู้ใหญ่หลาย ๆ กลุ่ม และได้รายงานไว้ในจำนวนผู้เข้ามาศึกษาสองในสามมาด้วยเหตุผลอื่น ไม่ใช่มาเรียนเพราะเนื้อหาวิชาหรือความรู้ที่ครูสอนเท่านั้น แต่บางส่วนมาเรียนเพื่อต้องการหาเพื่อน ต้องการออกจากบ้าน ต้องการทดสอบความสามารถของตน ฯลฯ ดังนั้นผู้ใหญ่จึงมาเรียนด้วยเหตุจูงใจหลายประการ

สรุปได้ว่า ด้านการจูงใจเกี่ยวกับการเรียนการสอน ครูผู้สอนจะต้องให้เกียรติผู้เรียน ยอมรับและนำความคิดเห็นของผู้เรียนมาใช้ หลีกเลี่ยงการลงโทษ รู้จักใช้อุปกรณ์ เพราะการสอนด้านวิชาชีพ อุปกรณ์จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ และเป็นเครื่องจูงใจให้มีความกระตือรือร้นที่จะเรียน นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูผู้สอนสามารถสอนได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น

3. ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน

กุลทรัพย์ ชื่นรุ่งโรจน์ (2495 : 3 - 8) ได้กล่าวว่าครูและนักเรียน เมื่อนำมาอยู่ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมแล้ว ก็ต้องปรับให้ความสัมพันธ์ต่อกัน เพื่อให้การดำเนินการศึกษาเป็นไปโดยได้ผลดี ครูและนักเรียนเปรียบประดุจวงจรแห่งกระแสไฟฟ้า ถ้ามิได้ติดต่อกันแล้ว กระแสไฟฟ้าจะเกิดตลอดและเกิดอำนาจขึ้นอย่างไรได้ ครู นักเรียน และสภาพแวดล้อม ถ้ามิได้มีส่วนสัมพันธ์กันเป็นอย่างนี้แล้ว ผลแห่งการศึกษานั่นเหมาะสมจะเกิดขึ้นโดยสมบูรณ์ไม่ได้ คนบางคนคิดเพียงว่า ครูคือ ผู้สอน ผู้ให้วิชา นักเรียนคือ ผู้เรียน ผู้รับวิชา สภาพแวดล้อมไม่มีความหมายอะไร เป็นความคิดที่ห่างไกลจากความจริงอยู่มาก เพราะที่จริงครูและนักเรียนเป็นบุคคลที่ต้อง

สัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนเป็นปัจจัยข้อหนึ่งที่ทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพ สมบัติอุปประสงค์ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ปฏิสัมพันธ์อันดีของครูกับนักเรียนจะช่วยให้ครูและนักเรียนมีความเข้าใจกันและกัน
2. ช่วยให้การเรียนได้ผลดี เพราะครูเป็นกันเองกับนักเรียน
3. นักเรียนรู้สึกสบายใจในการที่จะรับวิชา หรือทำความเข้าใจบทเรียน ซึ่งมีครูคอยช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ ไม่ต้องหวาดกลัวการกดขี่ข่มขู่จากครู
4. การที่ครูและนักเรียนเข้าใจกันก็มีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Person to person interact) ที่ จะทำให้นักเรียนเป็นผู้เรียนที่ง่าย ไว้วางใจ เชื่อถือครู ไม่กระตือรือร้นอยู่ใต้อาณัติ ช่วยให้การของครูเบาบาง เห็นคเห็นน้อยลง เพราะไม่ต้องคอยปราบปราม เข้มงวดให้ได้ดังใจตน
5. ช่วยให้เกิดลักษณะของครูดีขึ้น การที่ครูให้ความสัมพันธ์แก่นักเรียนเพียงพอ เป็นเครื่องแสดงว่า ครูเป็นผู้เมตตากรุณา สามารถจะให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนได้ทุกโอกาส
6. ผูกพันอบรมให้นักเรียนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข กล่าวในสิ่งที่ควรกล่าวและวางตัวพอเหมาะพอดีแก่เหตุการณ์ ให้ความเคารพผู้ใหญ่อย่างรักใคร่ ไม่ใช่เพราะความเกลียดกลัว

เรณู ฤกษ์บรรเทิง (2507 : 4) ได้พบว่า อุปสรรคในการเรียนของผู้เรียนส่วนมากเกิดจากครู เช่น ครูไม่เป็นกันเองกับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนขาดความอบอุ่นและว่าเหว่ ครูบางคนไม่เข้าใจผู้เรียนและผู้เรียนไม่ชอบ ซึ่ง นลินี วันชัย (2510 : 50) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของครูกับผู้เรียน พบว่า ครูที่ผู้เรียนต้องการคือ ครูที่มีการติดต่อเกี่ยวข้องกับผู้ที่เรียนดีที่สุด มีความใกล้ชิดสนิทสนมไม่เฉยเมย ไม่ถูกเหยียดหยาม ไม่แสดงตนดีกว่าผู้เรียน

เป็รื่อง ภูมิพ (2519 : 170) ได้กล่าวไว้ว่า ในการเรียนการสอนจะเกิดผลดีถ้าครูผู้สอนกับตัวผู้เรียน และสิ่งที่เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันมากที่สุด โดยครูกับผู้เรียนจะต้องมีพฤติกรรมที่ร่วมกันทั้งด้านการสนทนาและกริยาอาการโต้ตอบกันตลอดระยะเวลาในการเรียนการสอน

ปิ่นวดี จิระนราบุรุษ (2519 : 35) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนทั่วไปของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ผลการศึกษาบางส่วนพบว่า อาจารย์มีพฤติกรรม

การสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเป็นอันดับ 5 ในลักษณะพฤติกรรมการสอนทั้ง 9 คุณลักษณะ นั่นคือ อาจารย์ใช้พฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนปานกลาง อีเบล (Ebel. 1966 : 15 - 25) ได้กล่าวว่า งานของครูมี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะทางความรู้ และลักษณะของมนุษย์สัมพันธ์ ครูจะต้องรู้เนื้อหาวิชาที่ตนสอนและจะต้องมีทักษะทางสัมพันธภาพที่ดีด้วย จึงจะช่วยให้เป็นครูที่ประสบความสำเร็จ จากการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ครูเป็นจำนวนมากประสบความสำเร็จใน เรื่องสัมพันธภาพมากกว่าทางความรู้

สรุปได้ว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบโรงเรียนหรือนอกระบบโรงเรียน การเรียนการสอนจะบรรลุผลตามเป้าหมายของการศึกษา ย่อมขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย ผู้สอน ต้องทำตัวเป็นกันเองกับผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น โดยเฉพาะการเรียนการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ บทบาทของครูผู้สอนหรือผู้ถ่ายทอดความรู้อยู่ในฐานะผู้อำนวยความสะดวกในกิจกรรมการเรียน (Learning Facilitator) คือ ครูผู้สอนต้องให้ความไว้วางใจ เชื่อถือ และยกย่องให้เกียรติผู้เรียน มีความจริงใจและปรารถนาดีต่อผู้เรียน มีความเห็นอกเห็นใจและเข้าใจความรู้สึกของผู้เรียน

4. ด้านการประเมินผลการเรียน

บุญส่ง นิลแก้ว (2513 : 59) ได้เปรียบเทียบความรู้ในวิชาชีพ และความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ดีของนักเรียน ป.กศ. และ ป.ป. ในสถาบันฝึกหัดครูส่วนกลาง พบว่า ความรู้ในวิชาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึคนึกคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะครูที่ดี ทั้งนี้เพราะครูมีความรู้สูง ๆ ไม่แน่ว่าจะเป็นครูที่ดีเสมอไป

สมสร วงษ์น้อย (2518 : 49 - 51) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์พฤติกรรม การสอนด้านบรรยาย โดยใช้เครื่องมือที่ปรับปรุงมาจากวิธีของศูนย์วิจัย และพัฒนาการสอนแห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด กลุ่มตัวอย่างคือ อาจารย์แผนกประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยศรีนคริน-ทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 9 คน และนิสิตที่เรียนกับอาจารย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 284 คน ผลปรากฏว่า อาจารย์เพศชายและเพศหญิง อาจารย์ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน อาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาจากในและต่างประเทศ มีพฤติกรรมการสอนด้านบรรยายไม่แตกต่างกัน นั่นคือ เพศ ประสบการณ์การสอน และสถาบันประสาทปริญญา ไม่ทำให้พฤติกรรมการสอนด้านการบรรยายแตกต่างกัน

แมกเคชี และโซโลมอน (McKeachie and Solomon. 1958 : 379 - 382) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาจิตวิทยาเบื้องต้นกับการเลือกเรียนวิชาจิตวิทยาขั้นสูง (Advance Course) กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปริญญาตรีปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยมิชิแกน จากการทดลองกับนิสิต 5 ภาคเรียน โดยการส่งแบบสอบถามให้นิสิตประเมินอาจารย์เมื่อใกล้สิ้นภาคเรียนกับติดตามผลการเลือกเรียนของนิสิตเหล่านั้น จากการศึกษาพบว่า นิสิตที่ประเมินพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ว่า การสอนอย่างมีประสิทธิภาพมีแนวโน้มในการเลือกเรียนวิชานั้นในชั้นสูงขึ้น ผลการศึกษานี้เป็นอุทธรณ์ให้ผู้บริหารการศึกษาและครูผู้สอน ได้เห็นความสำคัญของการปรับปรุงการสอน โดยวิธีศึกษาปัญหาและข้อคิดเห็นจากการประเมินของผู้เรียน วิธีนี้ยังให้ข้อมูลเพื่อการช่วยเหลือและการแนะแนวให้ผู้เรียนได้ประสบความสำเร็จในการเรียนยิ่งขึ้น การเรียนตกและการลาออกกลางคันก็ลดน้อยลง

สรุปจะเห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ั้น ไม่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับอาจารย์ที่มีวุฒิสองหรือสำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ แต่ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในด้านการสอนมาก่อน สำหรับครูสอนการศึกษาผู้ใหญ่จะต้องเตรียมเครื่องมือสำหรับประเมินผลการเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้เรียนทราบว่า เขาได้ก้าวหน้ามากน้อยเพียงไร อันจะเป็นแรงผลักดันหรือจูงใจให้เขาก้าวหน้าในการเรียนต่อไป

5. ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครู

ฝ่ายโครงการวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (2518 : 83 - 84) ได้ทำการสำรวจคุณลักษณะของครูที่สังคมต้องการด้านบุคลิกภาพ พบว่า ส่วนใหญ่ 95% เห็นว่า ครูควรแต่งกายเรียบร้อย ใช้น้ำเสียงที่ไพเราะเหมาะสม ต้องมีท่าทางการยืน เดิน นั่ง ที่สง่างาม มีมารยาทดี และมีความประพฤติดี มีไหวพริบดี ใช้คำพูดที่ไพเราะสุภาพ ควรเป็นผู้มีอารมณ์ขันในบางโอกาส นอกจากนั้นครูยังต้องมีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีลักษณะเป็นผู้นำ ส่วนลักษณะของครูด้านความประพฤติ พบว่า สังคมส่วนมาก 72% มีความต้องการให้ครูประพฤติตนเป็นแบบอย่างแก่นักเรียนตลอดเวลา และประมาณ 64% เห็นว่าครูควรวางตนเป็นกันเองกับเด็ก และครูควรเคร่งครัดในวัฒนธรรมไทย

เชียรศรี วิวิธสิริ (2527 : 168 - 169) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีของครูสอนผู้ใหญ่ไว้ดังนี้

1. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
 2. มีลักษณะเป็นผู้นำ มีความคิดริเริ่ม
 3. มีความแม่นยำในหลักสูตร และเนื้อหาวิชา
 4. มีความสนใจที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา ทันโลกทันเหตุการณ์
 5. มีทักษะความชำนาญในวิธีการ และเทคนิคการถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ
 6. มีอารมณ์ขันไม่เกรียก
 7. มีกลวิธีหลาย ๆ วิธีในการสอน ใช้อุปกรณ์การสอน หรือสิ่งต่าง ๆ ช่วย
 8. มีความสามารถในการสร้างและรักษาบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้
 9. สามารถดึงประสบการณ์ของผู้เรียนออกมาใช้ประโยชน์ได้
 10. เป็นผู้มีความรับผิดชอบสูง มีความรัก ความเสียสละ และมีอุดมการณ์ในการทำงาน
 11. ยอมรับและเข้าใจในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างมีทั้งส่วนดีและส่วนเสีย
 12. มีความเข้าใจตนเอง ทราบข้อจำกัดของตนทั้งเด่นและด้อย รู้ว่าจุดเด่นบางอย่างอาจเป็นจุดด้อยในทางสถานการณ์
 13. มองโลกในแง่ดี มีความจริงใจ และปรารถนาดีต่อผู้อื่นเสมอ
 14. เข้าใจความต้องการและปัญหาพื้นฐานของผู้เรียน สามารถมองเห็นปัญหาและแสวงหาแนวทางแก้ปัญหาที่นั้น ๆ ได้
 15. มีความสำนึกว่าตนมิใช่ผู้สอน แต่เป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้
 16. ปฏิบัติตนเป็นเพื่อนร่วมเรียนหรือในฐานะเป็นสมาชิกของกลุ่ม
- เบ็ค (Beck. 1967 : 127 - 128) ได้ทำการศึกษาลักษณะของครู โดยใช้แบบสอบถามเรื่อง ครูของฉันทน์ จำนวน 100 ข้อ กับนักเรียน 2,108 คน ซึ่งสรุปผลปรากฏว่า คุณลักษณะของครูประกอบด้วยดังนี้

1. คุณสมบัตินี้ทางด้านการรักความเอาใจใส่นักเรียน
2. คุณสมบัตินี้จะให้ความรู้แก่นักเรียน เช่น สามารถช่วยเหลือนักเรียนในด้านความรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. มีวินัยสามารถควบคุมบรรยากาศของห้องเรียนให้ดำเนินไปด้วยดี
4. คุณสมบัตินี้ในการส่งเสริมให้กำลังใจนักเรียนให้มีความกระตือรือร้น และมีความสนใจในการเรียน
5. คุณสมบัตินี้ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีสอนให้ดีขึ้น

แลงเกอร์แมน (Langerman. 1974 : 47) ได้ให้ข้อคิดเห็นในเรื่องข้อเสนอแนะสำหรับการสอนที่ดี (Tips for successful Teaching) เกี่ยวกับคุณสมบัตินี้ของครูที่สอนนักศึกษาผู้ใหญ่ไว้ดังนี้

1. ครูที่ดีต้องพูดช้า และชัดเจน เขียนหนังสือตัวโต ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นและได้ยินชัดเจน
2. ครูที่ดีควรพยายามแบ่งบทเรียนออกเป็นตอน ๆ เพื่อมอบหมายงานให้ผู้เรียนทำทีละน้อย เพราะผู้ใหญ่ไม่ชอบทำงานที่วุ่นวายสับสนและใช้เวลานาน
3. ครูที่ดีต้องช่วยสรุปการอภิปรายต่าง ๆ ให้รัดกุมเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ถูกต้อง และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และเพื่อไม่เป็นการเสียเวลาเรียนด้วย
4. ครูที่ดีต้องใช้เวลาในการสอนแต่ละเรื่องไม่นานจนเกินไป และควรช่วยให้ผู้เรียนได้ทราบถึงความก้าวหน้าในผลการเรียนของเขา เพื่อเขาจะได้มีกำลังใจเรียนมากขึ้น
5. ครูที่ดีควรหาทางช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจว่า แต่ละคนมีความสามารถในการเรียนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้
6. ครูที่ดีไม่ควรเร่งรัดที่จะสอนบทเรียนที่ยาก ควรใจเย็น และสอนไปตามความเหมาะสมก่อนที่จะสอนเรื่องต่อไป ควรให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องเดิมเสียก่อน
7. ครูที่ดีควรให้งานที่ง่ายและใช้เวลาพอสมควรกับผู้เรียนที่มีความสามารถด้านร่างกาย

8. ครูที่ดีควรพยายามที่จะเน้นหรือยกย่องในส่วนที่ดีของผู้เรียน ควรหาโอกาสชมเชยให้ผู้เรียนมีกำลังใจ ควรหลีกเลี่ยงการทำโทษต่าง ๆ หรือถ้าจะมีการลงโทษต้องไม่ให้ผู้เรียนรู้ตัว เพราะจะทำให้เกิดการเสียหน้าได้

9. ครูที่ดีควรให้งานผู้เรียนไม่มากจนเกินไป และควรกำหนดเวลาในการส่งงานที่เหมาะสม จะช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกอยากเรียนไม่เกิดความเบื่อหน่าย

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าคุณลักษณะส่วนตัวของครูมีหลายประการ ที่สำคัญคือ มีความเข้าใจตนเอง มองโลกในแง่ดี เอาใจใส่นักเรียน มีระเบียบวินัย แต่งกายเรียบร้อย พุดจาสุภาพ ท่าทางดี สุขภาพสมบูรณ์ อารมณ์แจ่มใส และเคร่งครัดในวัฒนธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

รายละเอียดเกี่ยวกับการวิจัยได้นำเสนอตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือสำหรับใช้รวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษารังนี้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) ครูสอนวิชาชีพของศูนย์ การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ทั้งกลุ่มที่สอนอยู่ในศูนย์และนอกศูนย์ (2) เจ้าหน้าที่ศูนย์ การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และ (3) นักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพทั้งกลุ่มที่เรียนในศูนย์และนอกศูนย์ รุ่นที่ 1 ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีงบประมาณ 2529 ของจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 17 จังหวัด ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 เขต ตามสภาพภูมิศาสตร์และที่ตั้งดังนี้

1. เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนสุด มี 4 จังหวัด คือ จังหวัดหนองคาย อุดรธานี เลย และขอนแก่น
2. เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มี 4 จังหวัด คือ จังหวัดสกลนคร กาฬสินธุ์ มหาสารคาม และร้อยเอ็ด
3. เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง มี 5 จังหวัด คือ จังหวัดนครพนม มุกดาหาร อุบลราชธานี ยโสธร และศรีสะเกษ
4. เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มี 4 จังหวัด คือ จังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ นครราชสีมา และชัยภูมิ

กลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้ทำการคัดเลือกจากประชากรข้างต้น โดยมีวิธีการเลือก ดังนี้

1. การเลือกจังหวัด เลือกจังหวัดที่จะทำการศึกษาโดยจับฉลากเลือกจังหวัดใน 4 เขต ข้างต้น มาเขตละ 1 จังหวัด เลือกได้จังหวัดดังต่อไปนี้ คือ หนองคาย มหาสารคาม ศรีสะเกษ และนครราชสีมา

2. การเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามคัดเลือกมาจาก 4 จังหวัด ข้างต้น โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มดังนี้

2.1 ครูสอนวิชาชีพของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ทำการคัดเลือกครูสอน วิชาชีพที่ทำการสอนในศูนย์จังหวัด มาจังหวัดละ 5 คน รวมเป็น 20 คน กับคัดเลือกมาจากครู สอนวิชาชีพที่ทำการสอนอยู่นอกศูนย์ มาจังหวัดละ 10 คน รวมเป็น 40 คน รวมกลุ่มตัวอย่างที่ เป็นครูสอนวิชาชีพทั้งสิ้น 60 คน การคัดเลือกใช้วิธีจับฉลาก

2.2 เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ถือเอาหัวหน้าฝ่ายของศูนย์การ ศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด ซึ่งมีทั้งหมด 6 ฝ่าย จะได้จังหวัดละ 6 คน รวมทั้งสิ้น 24 คน

2.3 นักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ ใช้วิธีจับฉลากคัดเลือกจากจำนวนนักศึกษาที่กำลัง ศึกษาอยู่ในปีงบประมาณ 2529 แยกเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาในศูนย์และนอกศูนย์ ที่ทำการสอน โดยกลุ่มตัวอย่างครูสอนวิชาชีพที่สุ่มในข้อ 2.1 ในศูนย์ 5 ห้องเรียน ๑ ละ 5 คน และนอกศูนย์ 10 ห้องเรียน ๑ ละ 5 คน ได้จังหวัดละ 75 คน 4 จังหวัด รวมทั้งสิ้น 300 คน

สรุป กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูสอนวิชาชีพของศูนย์การศึกษานอก โรงเรียนจังหวัด จำนวน 60 คน เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด จำนวน 24 คน และนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ จำนวน 300 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 384 คน ดัง รายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็นจังหวัด

เขตภูมิศาสตร์	จังหวัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง					รวม
		ครูสอน		เจ้าหน้าที่ศูนย์	นักศึกษา		
		ในศูนย์	นอกศูนย์		ในศูนย์	นอกศูนย์	
ตอนบนสุด	หนองคาย	5	10	6	25	50	96
ตอนบน	มหาสารคาม	5	10	6	25	50	96
ตอนกลาง	ศรีสะเกษ	5	10	6	25	50	96
ตอนล่าง	นครราชสีมา	5	10	6	25	50	96
รวม		20	40	24	100	200	384

การสร้างเครื่องมือสำหรับใช้รวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด แบ่งความคิดเห็นออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเทคนิคการสอน ด้านการจูงใจ ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ด้านการประเมินผลการเรียน และด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครู แบบสอบถามนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 อันดับคะแนน มีจำนวน 54 ข้อ

2. วิธีสร้างเครื่องมือ ในการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพ และเทคนิคการสอนผู้ใหญ่ จากผลงานวิจัย ตำรา และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.2 สอดถามความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากผู้เชี่ยวชาญ การศึกษาผู้ใหญ่และที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อาจารย์ในมหาวิทยาลัย อาจารย์ในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกรรมการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 5 คน โดยใช้วิธี สัมภาษณ์ แล้วรวบรวมข้อเสนอแนะที่ได้ไว้เป็นข้อ ๆ

2.3 นำข้อมูลจากข้อ 2.1 และ 2.2 มาสร้างเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 อันดับ ตอนท้ายสุดของคำถามทั้งหมดจะเว้นช่องว่างให้เติมความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.4 นำแบบสอบถามที่ร่างเสร็จแล้วเสนอให้กรรมการที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาและผู้เชี่ยวชาญในด้านการสร้างแบบทดสอบ จำนวน 4 คน เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบ ทั้งด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้

2.5 ทดสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับครูสอนวิชาชีพ จำนวน 20 คน เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด จำนวน 6 คน และนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ จำนวน 20 คน ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของภาษา กำหนดค่าความเชื่อมั่น ตลอดจนข้อ เสนอแนะต่าง ๆ

2.6 ปรับปรุงแบบสอบถาม ตามข้อเสนอแนะที่ได้และปรับปรุงแก้ไขข้อที่มีความเชื่อมั่นต่ำ เพื่อใช้เป็นแบบสอบถามฉบับจริงต่อไป

3. ตัวอย่างแบบสอบถาม

แบบสอบถาม

พฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพ ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คำชี้แจง 1. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

ท่านตอบในฐานะ ☐ ครูสอนวิชาชีพ

☐ เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

☐ นักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ

2. ข้อความต่อไปนี้ เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอน
วิชาชีพ ขอให้ท่านพิจารณาข้อความในแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ซึ่งตรงกับความคิด
เห็นของท่าน ดังต่อไปนี้

พฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์ สำหรับครูสอนวิชาชีพ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่แน่ ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
<u>ด้านเทคนิคการสอน</u>					
1. ในการฝึกการทดลอง ครูผู้สอนควรแยกผู้เรียน ออกทีละคน แล้วจึงให้ทำรวมเป็นกลุ่ม			✓		
<u>ด้านการจูงใจ</u>					
9. ครูผู้สอนควรสร้างบรรยากาศในห้องเรียน แบบกันเองให้มากที่สุด	✓				

ถ้าท่านมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติม โปรดเขียนลงในช่องว่างต่อไปนี้

.....

.....

.....

เกณฑ์ในการให้คะแนน	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีค่าคะแนน	5	คะแนน
	เห็นด้วย	มีค่าคะแนน	4	คะแนน
	ไม่แน่ใจ	มีค่าคะแนน	3	คะแนน
	ไม่เห็นด้วย	มีค่าคะแนน	2	คะแนน
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีค่าคะแนน	1	คะแนน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกให้กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ 4 จังหวัด ที่สุ่มได้ด้วยตนเอง และเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้เวลา 2 เดือน

การจัดกระทำข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูลได้ดำเนินการดังนี้

1. คัดเลือกแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยแยกคะแนนเป็น 5 ด้าน คือ ด้านเทคนิคการสอน ด้านการจูงใจ ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ด้านการประเมินผลการเรียน และด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครู เพื่อทำการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

2. หาคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพในแต่ละด้าน เพื่อจัดอันดับค่าความสำคัญ โดยใช้เกณฑ์ประมาณค่าความคิดเห็นดังนี้

- 1.00 - 1.80 หมายความว่า ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับพฤติกรรมการสอนด้านนั้น
- 1.81 - 2.60 หมายความว่า ไม่เห็นด้วยกับพฤติกรรมการสอนด้านนั้น
- 2.61 - 3.40 หมายความว่า ไม่แน่ใจกับพฤติกรรมการสอนด้านนั้น
- 3.41 - 4.20 หมายความว่า เห็นด้วยกับพฤติกรรมการสอนด้านนั้น
- 4.21 - 5.00 หมายความว่า เห็นด้วยอย่างยิ่งกับพฤติกรรมการสอนด้านนั้น

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1.1 การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ใช้สูตร (Ferguson. 1976 : 47)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนน

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 การหาค่าความเบี่ยงเบน ใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ

2524 : 77)

$$S = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S แทน คะแนนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนน

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

2. สถิติที่ใช้คำนวณหาคุณภาพของแบบสอบถาม ได้แก่ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

แต่ละข้อ ใช้สูตร Coefficient Alpha ของครอนบัค (Cronbach. 1970 : 161)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

$\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนคะแนนรายข้อ

S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับ

3. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน

ใช้ F-test เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้สูตร
(ลัวน สายยศ และอังคณา สายยศ 2524 : 108)

$$F = \frac{MS_D}{MS_W}$$

เมื่อ F แทน ค่าการแจกแจงของ F

MS_D แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_W แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้สื่อความหมายได้ตรงกันในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเสนอสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

N	แทน จำนวนคน
$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน ค่าความเบี่ยงเบน
t	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบที (t-distribution)
F	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบเอฟ (F-distribution)
SS	แทน ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Square)
MS	แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
df	แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
q	แทน ค่าที่จะพิจารณาใน q-statistic
$\bar{h}$	แทน Harmonic Mean
*	แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .010

ลำดับการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 6 ตอนตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาลักษณะส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. พฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์ ตามทัศนะของครู เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา
3. เปรียบเทียบทัศนะของครู เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา
4. เปรียบเทียบทัศนะของครูสอนวิชาชีพในศูนย์และนอกศูนย์

5. เปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาที่เรียนวิชาชีพในศูนย์และนอกศูนย์

6. สรุปข้อคิดเห็นอื่น ๆ จากคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ ได้แก่ ครู เจ้าหน้าที่และนักศึกษา รวมทั้งสิ้น 384 คน
คุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามแสดงในตาราง 2 ต่อไปนี้

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามคุณลักษณะส่วนตัว

คุณลักษณะ	ครู		เจ้าหน้าที่		นักศึกษา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ								
- ชาย	16	4.16	10	2.61	119	30.99	145	37.76
- หญิง	44	11.45	14	3.65	181	47.14	239	62.24
2. อายุ								
- ต่ำกว่า 25 ปี	18	4.69	-	-	255	66.40	273	71.09
- ระหว่าง 25-30 ปี	17	4.44	4	1.05	41	10.67	62	16.16
- 30 ปีขึ้นไป	25	6.51	20	5.20	4	1.04	49	12.75
3. ตำแหน่งหรือประเภท								
- ครูสอนวิชาชีพ	60	15.62	-	-	-	-	60	15.62
- เจ้าหน้าที่ศูนย์	-	-	24	6.25	-	-	24	6.25
- นักศึกษา	-	-	-	-	300	78.13	300	78.13

จากตาราง 2 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 62.24 เป็นเพศหญิง ที่เหลือร้อยละ 37.76 เป็นเพศชาย ในด้านอายุนั้นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 71.09 มีอายุต่ำกว่า 25 ปี ผู้มีอายุระหว่าง 25 - 30 ปี มีร้อยละ 16.16 ที่เหลือร้อยละ 12.75 เป็นผู้มีอายุ 30 ปีขึ้นไป กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 78.13 เป็นนักศึกษา รองลงมาเป็นครูสอนวิชาชีพคิดเป็นร้อยละ 15.62 ที่เหลือร้อยละ 6.25 เป็นเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์ตามทัศนะของครู เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา

การวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพ ตามทัศนะของครูสอนวิชาชีพ เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ จำแนกเป็น 5 ด้านคือ ด้านเทคนิคการสอน ด้านการจูงใจ ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ด้านการประเมินผลการเรียน และด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครู โดยอาศัยเกณฑ์การประเมินค่าตามความคิดเห็นดังนี้

- 1.00 - 1.80 หมายความว่า ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับพฤติกรรมการสอนด้านนั้น
- 1.81 - 2.60 หมายความว่า ไม่เห็นด้วยกับพฤติกรรมการสอนด้านนั้น
- 2.61 - 3.40 หมายความว่า ไม่แน่ใจกับพฤติกรรมการสอนด้านนั้น
- 3.41 - 4.20 หมายความว่า เห็นด้วยกับพฤติกรรมการสอนด้านนั้น
- 4.21 - 5.00 หมายความว่า เห็นด้วยอย่างยิ่งกับพฤติกรรมการสอนด้านนั้น

การวิเคราะห์ปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มครู เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และนักศึกษา เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพ

พฤติกรรมการสอน	ครู		เจ้าหน้าที่		นักศึกษา		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. <u>ด้านเทคนิคการสอน</u>								
1) บอกวิธีเรียนให้ผู้เรียนทราบ	4.52	0.70	4.12	0.95	4.50	0.59	4.38	0.74
2) บอกจุดประสงค์ของการเรียน								
ให้ผู้เรียนรู้ล่วงหน้า	4.50	0.70	4.54	0.59	4.44	0.64	4.49	0.64
3) จัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศ								
สอดคล้องกับการเรียน	4.50	0.65	4.67	0.57	4.62	0.52	4.64	0.52

ตาราง 3 (ต่อ)

พฤติกรรมการสอน	ครู		เจ้าหน้าที่		นักศึกษา		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
4) ให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า และประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน	4.63	0.52	4.67	0.57	4.62	0.52	4.64	0.52
5) สอนเนื้อหาวิชาเป็นไปตามลำดับขั้นตอน	4.47	0.60	4.54	0.59	4.51	0.60	4.50	0.59
6) ให้ผู้เรียนรู้จักแสดงความคิดเห็น	4.43	0.53	4.50	0.66	4.35	0.69	4.42	0.62
7) รู้จักยืดหยุ่นเวลาไม่เคร่งครัดจนเกินไป	4.13	0.68	4.29	0.62	4.20	0.80	4.19	0.70
8) สาธิตให้ผู้เรียนดู แล้วจึงให้ปฏิบัติตาม	4.58	0.67	4.46	0.72	4.35	0.63	4.53	0.67
9) ในการฝึกการทดลองแยกผู้เรียนออกทีละคนแล้วจึงให้ทำรวมเป็นกลุ่ม	3.40	1.17	3.62	0.97	3.56	1.09	3.52	1.07
10) มอบงานให้ผู้เรียนทำชัดเจน ไม่คลุมเครือ	3.40	0.59	3.42	0.58	3.20	0.83	3.34	0.66
11) เตรียมการสอนก่อนสอนทุกครั้ง	4.58	0.59	4.87	0.45	4.44	0.64	4.63	0.56
12) บันทึกอุปสรรคการดำเนินงาน-การสอนเป็นประจำ เพื่อหาทางแก้ปัญหาอุปสรรค	4.48	0.70	3.79	0.42	4.24	0.80	4.17	0.64
13) ให้ผู้เรียนวางแผนฝึกฝนกันคว่ำเพิ่มเติมด้วยตนเอง	4.05	0.89	4.04	0.86	3.95	0.99	4.01	0.91

ตาราง 3 (ต่อ)

พฤติกรรมการสอน	ครู		เจ้าหน้าที่		นักศึกษา		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
14) ให้ผู้เรียนมีบทบาท มีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนรู้	4.43	0.59	4.54	0.59	4.34	0.70	4.43	0.62
เฉลี่ยด้านเทคนิคการสอน	4.37	0.11	4.36	0.14	4.29	0.17	4.34	0.14
2. <u>ด้านการจูงใจ</u>								
15) จ่าชื่อผู้เรียนได้ถูกต้อง	4.32	0.75	4.54	0.59	4.11	0.85	4.00	0.66
16) ครูใช้ภาษาได้เหมาะสมกับ สภาพท้องถิ่น	4.18	0.83	4.29	0.75	4.09	0.91	4.18	0.83
17) ครูใช้เทคนิคการพูดให้เกิด อารมณ์ขัน เพื่อเพิ่มความสนใจ ในการเรียน	4.20	0.82	4.25	0.79	4.10	0.91	4.18	0.84
18) ผู้เรียนเรียนด้วยความสนใจ และสบายใจ	4.37	0.69	4.42	0.58	4.44	0.59	4.41	0.62
19) ยอมรับว่าผู้เรียนสามารถ ทำงานยาก ๆ ได้	3.82	0.91	3.79	1.10	3.77	0.87	3.79	0.96
20) ส่งเสริมหรือยกย่องชมเชย ผลงานของผู้เรียน	4.33	0.54	4.52	0.51	4.09	0.80	4.31	0.61
21) ครูยอมรับความคิดเห็นของ ผู้เรียนทุกคน	4.32	0.77	4.47	0.65	4.21	0.86	4.33	0.76

ตาราง 3 (ต่อ)

พฤติกรรมการสอน	ครู		เจ้าหน้าที่		นักศึกษา		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
22) กระตุ้นหรือหาทางให้ผู้เรียน เรียนได้สำเร็จในแต่ละ บทเรียน	4.42	0.59	4.47	0.51	4.49	0.65	4.46	0.58
23) จัดลำดับความยากง่ายในสิ่ง ที่เรียน	4.45	0.65	4.62	0.50	4.29	0.75	4.45	0.63
24) สอนให้สอดคล้องกับความ แตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน	4.00	0.90	4.21	0.59	3.84	1.00	4.24	0.83
เฉลี่ยด้านการรูจใจ	4.24	0.17	4.36	0.18	4.14	0.22	4.24	0.19
3. ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน								
25) ครูทักทายสร้างความคุ้นเคยกับ ผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน	4.52	0.57	4.58	0.50	4.35	0.71	4.48	0.59
26) ครูเอาใจใส่ผู้เรียนทุกคนและ กวาดขันในการทำงาน	4.23	0.53	4.21	0.51	4.40	0.74	4.28	0.59
27) ครูดูแลช่วยเหลือผู้เรียนในขณะ ที่ทำงานทำ	4.87	0.77	4.37	0.71	4.26	0.74	4.50	0.74
28) ครูปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน ของผู้เรียน	4.28	0.64	4.54	0.51	4.29	0.74	4.37	0.63
29) ครูให้กำลังใจผู้เรียนได้มีความ มั่นใจในการเรียน	4.40	0.53	4.46	0.51	4.42	0.67	4.42	0.57

ตาราง 3 (ต่อ)

พฤติกรรมการสอน	ครู		เจ้าหน้าที่		นักศึกษา		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
30) ครูให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการทำงานของผู้เรียน	4.47	0.54	4.62	0.50	4.56	0.55	4.55	0.53
31) ครูมีความจริงจัง จริ่งใจ เข้าใจ และเห็นใจผู้เรียน	4.47	0.54	4.46	0.59	4.36	0.70	4.43	0.61
32) ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนพูดคุยหรือปรึกษาปัญหาส่วนตัวและเต็มใจรับฟังปัญหาส่วนตัว	4.18	0.85	4.12	0.85	3.87	0.99	4.05	0.89
33) ครูร่วมเป็นสมาชิกในกิจกรรมที่ผู้เรียนจัดขึ้น	4.35	0.58	4.42	0.58	4.19	0.78	4.32	0.64
34) ครูเป็นผู้มีอารมณ์เยือกเย็น มั่นคง ไม่โกรธง่าย	4.60	0.49	4.58	0.50	4.44	0.64	4.54	0.54
35) ครูรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียนทุกคน	4.45	0.52	4.42	0.50	4.37	0.66	4.41	0.56
เฉลี่ยด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน	4.44	0.10	4.44	0.14	4.32	0.17	4.40	0.13
4. ด้านการประเมินผลการเรียน								
36) ชักถามความเข้าใจ เมื่อสอนจบบทเรียนแต่ละครั้ง	4.50	0.62	4.50	0.59	4.48	0.64	4.49	0.61
37) มีการชักถามผู้เรียนเพื่อวัดความเข้าใจในเรื่องที่กำลังเรียน	4.53	0.72	4.42	0.58	4.38	0.66	4.44	0.65

ตาราง 3 (ต่อ)

พฤติกรรมการสอน	ครู		เจ้าหน้าที่		นักศึกษา		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
38) ตรวจสอบที่มอบหมายให้ปฏิบัติ ทุกครั้ง	4.38	0.52	4.54	0.58	4.45	0.61	4.45	0.57
39) การวัดผลเน้นหนักด้านปฏิบัติ	4.45	0.62	4.42	0.78	4.40	0.70	4.42	0.70
40) วิธีการวัดที่ใช้สอดคล้องกับจุด ประสงค์ของหลักสูตร	4.28	0.74	4.54	0.51	4.24	0.73	4.32	0.66
41) ผู้เรียนได้รับรู้ผลการทำงาน ของตน	4.27	0.48	4.37	0.58	4.24	0.67	4.29	0.57
42) ผู้เรียนพัฒนาการทำงานของตน ในปัจจุบันได้	4.37	0.66	4.17	0.48	4.19	0.73	4.24	0.62
43) ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ ได้จริง ๆ	4.52	0.77	4.58	0.50	4.36	0.72	4.48	0.66
44) ให้ผู้เรียนหัดวิเคราะห์ผลการ เรียนของตนและอุปสรรคปัญหา ข้อบกพร่องในการเรียนของตน	4.12	0.83	4.25	0.74	4.35	0.74	4.24	0.77
เฉลี่ยด้านประเมินผลการเรียน	4.38	0.18	4.42	0.15	4.34	0.17	4.38	0.16
5. <u>ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครู</u>								
45) มีความรู้และความชำนาญใน วิชาที่ตนสอนดี	4.73	0.48	4.83	0.38	4.59	0.61	4.71	0.49
46) มีความเชื่อมั่นในตนเอง	4.72	0.49	4.79	0.51	4.53	0.60	4.68	0.53

ตาราง 3 (ต่อ)

พฤติกรรมการสอน	ครู		เจ้าหน้าที่		นักศึกษา		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
47) มีความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาที่สอน	4.65	0.55	4.96	0.20	4.60	0.56	4.73	0.43
48) แต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น	4.52	0.54	4.54	0.51	4.31	0.75	4.45	0.60
49) เป็นผู้ตรงต่อเวลา และรับผิดชอบเอาใจใส่การเรียนการสอน	4.68	0.50	4.87	0.45	4.60	0.68	4.71	0.54
50) ปฏิบัติตามเสมอต้นเสมอปลาย	4.50	0.70	4.71	0.55	4.36	0.69	4.52	0.64
51) เป็นผู้ไม่หวงวิชาที่สอน	4.65	0.55	4.87	0.45	4.45	0.84	4.65	0.61
52) ทำตนเป็นผู้ร่วมเรียนมากกว่าเป็นผู้กระทำ	4.02	1.00	4.42	0.65	4.01	0.99	4.15	0.88
53) วางตัวต่อผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ไม่ประพฤติตนไปในทางชั่ว	4.60	0.53	4.87	0.45	4.48	0.68	4.65	0.55
54) ยอมรับและยกย่องผู้เรียน	4.45	0.50	4.54	0.59	4.02	0.85	4.33	0.64
เฉลี่ยด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครู	4.55	0.17	4.74	0.11	4.40	0.21	4.56	0.16

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 3 สรุปได้ดังนี้

1. เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการสอนเป็นรายด้าน จะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็น "เห็นด้วยอย่างยิ่ง" กับพฤติกรรม

การสอนทั้ง 5 ด้าน (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.21 ขึ้นไป) มีที่อยู่ในระดับ "เห็นด้วย" ด้านเดียว คือ ด้านการจูงใจในทัศนะของนักศึกษา

2. เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นส่วนใหญ่หรือเกือบทุกข้ออยู่ในระดับ "เห็นด้วยอย่างยิ่ง" (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.21 ขึ้นไป)

3. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มเป็นส่วนรวมก็พบเช่นเดียวกันกับการพิจารณาเป็นรายกลุ่ม คือ ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการสอนเป็นรายข้อ และแต่ละด้านอยู่ในระดับที่ "เห็นด้วยอย่างยิ่ง" คือมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.21 ขึ้นไป ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "เห็นด้วย" ($\bar{X}$ ระหว่าง 3.41 - 4.20) มี 10 ข้อคือ ข้อ 6, 7, 12, 13, 15, 16, 17, 19, 32 และ 52 และข้อที่ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "ไม่แน่ใจ" ($\bar{X}$ ระหว่าง 2.61 - 3.40) มีเพียงข้อเดียวคือ ข้อ 10 มอบงานให้ผู้เรียนทำชัดเจนไม่คลุมเครือ

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบทัศนะของครู เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ เป็นการเปรียบเทียบทัศนะของครูสอนวิชาชีพ เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดและนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ ต่อพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพ 5 ด้าน คือ ด้านเทคนิคการสอน ด้านการจูงใจ ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ด้านการประเมินผลการเรียน และด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครู ซึ่งเป็นการทดสอบสมมติฐานที่ว่า "ครูสอนวิชาชีพ เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ มีทัศนะต่อพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน" ผลการเปรียบเทียบแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อทดสอบความแตกต่างทัศนะในทัศนะของครู
เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา

พฤติกรรมการสอน	ระหว่างกลุ่ม		ภายในกลุ่ม		F
	S.S.	M.S.	S.S.	M.S.	
1. ด้านเทคนิคการสอน	149.48	74.74	11863.9	31.14	2.40
2. ด้านการจูงใจ	139.58	69.79	7890.07	20.71	3.37*
3. ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน	43.79	21.90	7259.86	19.06	1.15
4. ด้านการประเมินผลการเรียน	19.27	9.63	5225.44	13.72	0.70
5. ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครู	350.98	175.49	7608.34	19.97	8.79**

ค่า F (2,381) ระดับความเชื่อมั่น .05 = 3.02 และ .01 = 4.66

ผลการทดสอบจากตาราง 4 สรุปได้ดังนี้

1. ทัศนะของครูสอนวิชาชีพ เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และนักศึกษา
ผู้ใหญ่สายอาชีพ ต่อพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพ ในด้านเทคนิคการสอน
ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน และด้านการประเมินผลการเรียน รวม 3 ด้าน แตกต่างกัน
อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ทัศนะของครูสอนวิชาชีพ เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และนักศึกษา
ผู้ใหญ่สายอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการจูงใจ และด้าน
คุณลักษณะส่วนตัวของครู ค่าสถิติทั้ง 2 ด้านนี้ได้นำไปทดสอบ q-statistic เพื่อดูว่ากลุ่มใด
แตกต่างจากกลุ่มใดต่อไป ดังผลการเปรียบเทียบในตาราง 5 และ 6

2.1 ด้านการรู้งใจ

ตาราง 5 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยทักษะของ 3 กลุ่มต่อพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพในด้านการรู้งใจ

กลุ่มตัวอย่าง	นักศึกษา			เจ้าหน้าที่
	$\bar{X}$	41.4	42.4	43.6
1. นักศึกษา	41.4	-	1.0	2.2*
2. ครู	42.4		-	1.2
3. เจ้าหน้าที่	43.6			-

	r	2	3
$\sqrt{\frac{MS_w}{n}}$	q.99 (r, 381)	3.64	4.12
	q.99 (r, 381)	2.38	2.68
$\sqrt{\frac{MS_w}{n}}$	q.95 (r, 381)	2.77	3.31
	q.95 (r, 381)	1.78	2.12

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 5 แสดงว่า ค่าเฉลี่ยของทักษะต่อการรู้งใจของนักศึกษาผู้ใหญ่ กับทักษะของเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระหว่างทักษะของครูเมื่อเปรียบเทียบกับนักศึกษา และระหว่างทักษะของครูเมื่อเปรียบเทียบกับเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครู

ตาราง 6 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยทักษะของ 3 กลุ่มต่อพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพในด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครู

กลุ่มตัวอย่าง	นักศึกษา ครู เจ้าหน้าที่			
	$\bar{X}$	44.0	45.5	47.4
1. นักศึกษา	44.0	-	1.5	3.4**
2. ครู	45.5		-	1.9*
3. เจ้าหน้าที่	47.4			-

	r	2	3
$\sqrt{\frac{MS_w}{n}}$	q.99 (r, 381)	3.64	4.12
$\frac{\sqrt{MS_w}}{n}$	q.99 (r, 381)	2.33	2.64
$\sqrt{\frac{MS_w}{n}}$	q.95 (r, 381)	2.77	3.31
$\frac{\sqrt{MS_w}}{n}$	q.95 (r, 381)	1.8	2.1

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 6 แสดงว่า ค่าเฉลี่ยของทักษะต่อด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครูมีความแตกต่าง 2 คู่ คือ (1) ระหว่างทักษะของนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพกับเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ (2) ทักษะของครูสอนวิชาชีพกับเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนทักษะของครูสอนวิชาชีพ กับทักษะของนักศึกษาไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบทักษะของครูสอนวิชาชีพในศูนย์และนอกศูนย์

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้เป็นการเปรียบเทียบทักษะของครูสอนวิชาชีพซึ่งเป็นบุคลากรในศูนย์กับนอกศูนย์ที่มีพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์ในด้านเทคนิคการสอน ด้านการจูงใจ ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ด้านการประเมินผลการเรียน และด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครู ซึ่งเป็นการทดสอบสมมติฐานที่ว่า "ครูสอนวิชาชีพในศูนย์และนอกศูนย์มีทักษะต่อพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์ในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน" และผลการเปรียบเทียบแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 ค่าสถิติพื้นฐานและค่า t-test เพื่อทดสอบความแตกต่างในทักษะของครูสอนวิชาชีพในศูนย์และนอกศูนย์ต่อพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์ในแต่ละด้าน

พฤติกรรมการสอน	ครูสอนในศูนย์		ครูสอนนอกศูนย์		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านเทคนิคการสอน	4.46	0.44	4.32	0.25	1.69
2. ด้านการจูงใจ	4.29	0.51	4.21	0.35	0.81
3. ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน	4.41	0.35	4.34	0.30	0.93
4. ด้านการประเมินผลการเรียน	4.47	0.48	4.36	0.39	1.04
5. ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครู	4.72	0.35	4.46	0.42	2.47*

ค่า t (df = 58) ระดับความเชื่อมั่น .05 = 2.00 และ .01 = 2.66

ผลการทดสอบจากตาราง 7 พบว่า ทักษะของครูในศูนย์และครูจากนอกศูนย์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเพียงด้านเดียว คือ ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครู ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เหลืออีก 4 ด้าน คือ ด้านเทคนิคการสอน ด้านการลงใจ ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน และด้านการประเมินผลการเรียน ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 5 เปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาที่เรียนในศูนย์และนอกศูนย์

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้เป็นการเปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพที่เรียนอยู่ในศูนย์และที่เรียนนอกศูนย์ต่อพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูในด้านเทคนิคการสอน ด้านการลงใจ ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ด้านการประเมินผลการเรียน และด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครู ซึ่งเป็นการทดสอบสมมติฐานที่ว่า "นักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพที่เรียนในศูนย์และนอกศูนย์มีทักษะต่อพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน" และผลการเปรียบเทียบแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 ค่าสถิติพื้นฐานและค่า t-test เพื่อทดสอบความแตกต่างในทัศนะของนักศึกษาที่เรียนในศูนย์และที่เรียนนอกศูนย์ต่อพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพในแต่ละด้าน

พฤติกรรมการสอน	นักศึกษาในศูนย์		นักศึกษานอกศูนย์		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านเทคนิคการสอน	4.35	0.44	4.26	0.40	1.72
2. ด้านการจูงใจ	4.18	0.45	4.12	0.48	1.01
3. ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน	4.35	0.39	4.29	0.42	1.99
4. ด้านการประเมินผลการเรียน	4.35	0.41	4.34	0.41	0.13
5. ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครู	4.38	0.45	4.40	0.47	0.43

ค่า t (df = 58) ระดับความเชื่อมั่น .05 = 2.00 และ .01 = 2.66

ผลการทดสอบตาราง 8 พบว่า ทัศนะของนักศึกษาผู้ใหญ่นายอาชีพที่เรียนในศูนย์และที่เรียนนอกศูนย์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 5 ด้าน

ตอนที่ 6 สรุปข้อคิดเห็นอื่น ๆ จากคำถามปลายเปิด

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพ ตามทัศนะของครูสอนวิชาชีพ เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และนักศึกษาผู้ใหญ่นายอาชีพ ที่ได้มาจากการตอบแบบสอบถามปลายเปิดในคอนท้ายของแบบสอบถามมีกลุ่มเป้าหมายที่แสดงความคิดเห็น จำนวน 163 คน สรุปข้อคิดเห็นแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจากคำถามปลายเปิด

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)
1. ครูสอนวิชาชีพ	
1) อุปกรณ์การใช้การสอนมีน้อย	31
2) ครูสอนภาคปฏิบัติมุ่งทักษะประกอบอาชีพและเพิ่มรายได้	9
3) ครูควรนำผลงานที่ดีเด่นของรุ่นที่ผ่านมาให้ดู เพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย	7
2. เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน	
1) ครูควรสละเวลาเพื่อผู้เรียนไม่ใช่ทำการสอนเพื่อหวังผลตอบแทน	11
2) ครูควรสอนภาคปฏิบัติเพื่อมุ่งทักษะประกอบอาชีพและเพิ่มรายได้	11
3) ครูควรนำผลงานที่ดีเด่นของรุ่นที่ผ่านมาให้ดู เพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย	2
4) ควรทดสอบผู้เรียนเป็นรายบุคคล แต่ละรุ่นควรทดสอบ 2-3 ครั้ง	2
5) ครูไม่ควรมัวคิดถึงต่อผู้เรียน	1
3. นักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ	
1) อุปกรณ์ในการสอนมีน้อย	47
2) ครูควรให้ความสะดวกเป็นที่ปรึกษาของทุกคน และอย่าเฉยเมยต่อผู้เรียน	27
3) ครูไม่ควรมัวคิดถึงต่อผู้เรียน	18

จากตาราง 9 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม จากคำถามปลายเปิด ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 63 คน พอสรุปได้ดังนี้

1) ความคิดเห็นของครูสอนวิชาชีพ มีผู้ให้ข้อมูล 47 คน ส่วนใหญ่ 31 คน เห็นว่าอุปสรรคในการสอนมีน้อย รองลงมาคือ 9 คน เห็นว่า ครูควรสอนภาคปฏิบัติเพื่อมุ่งทักษะประกอบอาชีพและเพิ่มรายได้ และอีก 7 คน เห็นว่าครูควรนำผลงานที่ดีเด่นของรุ่นที่ผ่านมาให้ดู เพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย

2) ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด มีผู้ให้ข้อมูล 24 คน กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่คือ 11 คน เห็นว่าครูควรลดเวลาเพื่อผู้เรียนไม่ใช่ทำการสอน เพื่อหวังผลตอบแทน และครูควรสอนภาคปฏิบัติเพื่อมุ่งทักษะประกอบอาชีพและเพิ่มรายได้ ตามลำดับ

3) ความคิดเห็นของนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ มีผู้ให้ข้อมูล 92 คน ส่วนใหญ่คือ 47 คน เห็นว่าอุปสรรคในการสอนมีน้อย รองลงมาคือ 27 คน เห็นว่าครูควรให้ความสนใจเป็นพิเศษของคนทุกคนและอย่าเฉยเมยต่อผู้เรียน และอีก 18 คนเห็นว่า ครูไม่ควรมัวคิดถึงผู้เรียน

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามทัศนะของบุคคล 3 กลุ่ม คือ (1) ครูสอนวิชาชีพของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ทั้งกลุ่มที่สอนอยู่ในศูนย์และนอกศูนย์ (2) เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และ (3) นักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ ทั้งกลุ่มที่เรียนในศูนย์และนอกศูนย์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามทัศนะของบุคคลทั้ง 3 กลุ่มข้างต้น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการสอนวิชาชีพของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) ครูสอนวิชาชีพของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดทั้งกลุ่มที่สอนในศูนย์และนอกศูนย์ (2) เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และ (3) นักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพทั้งกลุ่มที่เรียนในศูนย์และนอกศูนย์ รุ่นที่ 1 ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีงบประมาณ 2529

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คัดเลือกมาจากประชากรในข้อ 1 ได้แก่ ครูสอนวิชาชีพ เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ จำนวน 384 คน ทำการคัดเลือกโดยสุ่มจังหวัดมา 4 จังหวัด แบ่งตามสภาพภูมิศาสตร์ คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนสุด ได้แก่ จังหวัดหนองคาย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ได้แก่ จังหวัดมหาสารคาม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ได้แก่ จังหวัดศรีสะเกษ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวเป็นผู้ตอบแบบสอบถามที่แสดงทัศนะต่อพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามที่สะท้อนเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของครูสอนวิชาชีพ เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูสอนวิชาชีพ เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดและนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพที่มีต่อพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านเทคนิคการสอน ด้านการจูงใจ ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ด้านการประเมินผลการเรียน และด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครู ซึ่งเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่ามี 5 ช่วงคะแนน ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ข้อคำถามทั้ง 5 ด้านมีจำนวน 54 ข้อ และในตอนท้ายของคำถามเป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบได้เสนอแนะข้อคิดเห็นอื่น ๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 คน ใน 4 จังหวัด คือ หนองคาย มหาสารคาม ศรีสะเกษ และนครราชสีมา ได้รับแบบสอบถามครบทั้ง 384 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติของครูสอนวิชาชีพ เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของครู ทั้ง 5 ด้านคือ ด้านเทคนิคการสอน ด้านการจูงใจ ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ด้านการประเมินผลการเรียน และด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครู ได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มโดยใช้ t-test และ F-test แล้วแต่กรณี

สรุปผลการศึกษากันคว่า

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1. เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการสอนเป็นรายด้าน จะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มแสดงความคิดเห็นว่า เห็นด้วยอย่างยิ่งกับพฤติกรรมการสอนทั้ง 5 ด้าน คือ มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.21 ขึ้นไป

2. เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นทุกข้ออยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

พฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 5 อันดับแรก ตามทัศนะของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มมีดังนี้

2.1 ในทัศนะของครูสอนวิชาชีพ ได้แก่ (1) ครูดูแลช่วยเหลือผู้เรียนในขณะทำงาน ($\bar{X} = 4.87$) (2) มีความรู้ความชำนาญในวิชาที่ตนเองสอน ($\bar{X} = 4.72$) (3) มีความเชื่อมั่นในตนเอง ($\bar{X} = 4.72$) (4) เป็นผู้ตรงต่อเวลาและรับผิดชอบเอาใจใส่การเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.68$) และ (5) มีความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาที่สอน ($\bar{X} = 4.65$)

2.2 ในทัศนะของเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ได้แก่ (1) มีความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาที่สอน ($\bar{X} = 4.96$) (2) เตรียมการสอนก่อนสอนทุกครั้ง ($\bar{X} = 4.87$) (3) เป็นผู้ตรงต่อเวลาและรับผิดชอบเอาใจใส่การเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.87$) (4) เป็นผู้ไม่ท้วงวิชาที่สอน ($\bar{X} = 4.87$) และ (5) วางตัวต่อผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ไม่ประพฤติตนไปในทางชั่ว ($\bar{X} = 4.87$)

2.3 ในทัศนะของนักศึกษา ได้แก่ (1) ให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน ($\bar{X} = 4.62$) (2) มีความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาที่สอน ($\bar{X} = 4.60$) (3) เป็นผู้ตรงต่อเวลาและรับผิดชอบเอาใจใส่การเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.60$) (4) มีความรู้ความชำนาญในวิชาที่ตนเองสอน ($\bar{X} = 4.59$) และ (5) สามีติให้ผู้เรียนคุณแล้วจึงปฏิบัติตาม ($\bar{X} = 4.55$)

3. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มเป็นส่วนรวม ก็พบเช่นเดียวกับการพิจารณาเป็นรายกลุ่ม คือ ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการสอนเป็นรายข้อ และแต่ละด้านอยู่ในระดับที่เห็นด้วย ถึงเห็นด้วยอย่างยิ่ง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ (1) มีความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาที่สอน ($\bar{X} = 4.73$) (2) เป็นผู้ตรงต่อเวลาและรับผิดชอบเอาใจใส่การเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.71$) (3) มีความเชื่อมั่นในตนเอง ($\bar{X} = 4.68$) (4) เป็นผู้ไม่หวงวิชาที่สอน ($\bar{X} = 4.65$) และ (5) วางตัวต่อผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมไม่ประพฤติตนไปในทางชั่ว ($\bar{X} = 4.65$)

4. จากการพิจารณาเปรียบเทียบทัศนะของครูสอนวิชาชีพ เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดและนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ พบว่า พฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจและด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ ส่วนด้านเทคนิคการสอน ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ด้านการประเมินผลการเรียน ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. เมื่อพิจารณาทัศนะของครูสอนวิชาชีพซึ่งเป็นบุคลากรในศูนย์และนอกศูนย์ ที่มีต่อพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์ของครู ทั้ง 5 ด้าน พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเพียงด้านเดียว คือ ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครู ส่วนอีก 4 ด้านคือ ด้านเทคนิคการสอน ด้านการจูงใจ ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน และด้านการประเมินผลการเรียน ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

6. เมื่อพิจารณาทัศนะของนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพที่เรียนอยู่ในศูนย์กับนอกศูนย์ที่มีต่อพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครู ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านเทคนิคการสอน ด้านการจูงใจ ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ด้านการประเมินผลการเรียน และด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครู ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

7. สรุปข้อคิดเห็นอื่น ๆ จากคำถามปลายเปิด

เมื่อพิจารณาจากข้อคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามจากคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพทั้ง 5 ด้าน สรุปได้ดังนี้ (1) อุปกรณ์ในการสอนมีน้อย (2) ควรสอนภาคปฏิบัติเพื่อมุ่งทักษะประกอบอาชีพและเพิ่มรายได้ (3) ครู

ควรนำผลงานที่ดีเด่นของรุ่นที่ผ่านมาให้ดูเพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจ ไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย (4) ครูควรให้ความสะดวกเป็นที่ปรึกษาของทุกคน และอย่าเฉยเมยต่อผู้เรียน (5) ครูควรสละเวลาเพื่อผู้เรียน ไม่ใช่ทำการสอนเพื่อหวังผลค่าตอบแทน (6) ควรทดสอบผู้เรียนเป็นรายบุคคล แต่ละรุ่นควรทดสอบ 2-3 ครั้ง และ (7) ครูไม่ควรมีอคติต่อผู้เรียน

อภิปรายผล

จากการศึกษาครั้งนี้ มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพด้านต่าง ๆ ปรากฏว่า ทักษะของครูสอนวิชาชีพและเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ต่อพฤติกรรมการสอนด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครู ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ด้านการประเมินผลการเรียน ด้านเทคนิคการสอน และด้านการจูงใจ อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งทักษะของครูสอนวิชาชีพและเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษาโรงเรียนจังหวัด ต่างให้คุณค่าต่อพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ดังกล่าวในทำนองเดียวกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูสอนวิชาชีพและเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน มีการสร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกันอยู่เสมอ ในลักษณะต่าง ๆ เช่น การฝึกอบรมแนวปฏิบัติงานด้านวิชาชีพ ซึ่งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดแต่ละแห่งได้รับงบประมาณจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อฝึกอบรมวิทยากรวิชาชีพและกลุ่มสนใจเป็นประจำทุกปี ตามหลักสูตรการฝึกอบรมดังกล่าวประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับจิตวิทยาการศึกษาผู้ใหญ่ ความเชื่อพื้นฐานทางการศึกษาผู้ใหญ่ คุณสมบัติของวิทยากรผู้สอนวิชาชีพ เทคนิคการสอน และอื่น ๆ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2529 : 15) ด้วยเหตุผลดังกล่าวอาจมีผลให้ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาชีพและเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดสอดคล้องกัน อย่างไรก็ตามในทัศนะของนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพต่อพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพในทุกด้านก็อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง และเห็นด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่าพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์ที่ระบุในแบบสอบถามเป็นพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครู ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกัน

2. เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพด้านต่าง ๆ ระหว่างครูสอนวิชาชีพ เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ พบว่า ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ศูนย์และนักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์ด้านการจูงใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนด้าน คุณลักษณะส่วนตัวของครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เจ้าหน้าที่ศูนย์และนักศึกษามีความแตกต่างกันในเรื่องบทบาทหน้าที่ ซึ่งเจ้าหน้าที่ศูนย์ที่รับผิดชอบ ทางการศึกษาสายอาชีพ มีหน้าที่ในการบริหารจัดการเรียนการสอนและควบคุมการปฏิบัติงานของ ครูสอนวิชาชีพ (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดยโสธร. 2530 : 16) ส่วนนักศึกษาผู้ใหญ่ สายอาชีพ มีหน้าที่ในการเรียนหรือผู้รับบริการจึงอาจทำให้มีความคาดหวังต่อคุณลักษณะส่วนตัวของ ครูตลอดจนการสร้างแรงจูงใจในการเรียนของครูสอนวิชาชีพแตกต่างกันด้วย

นอกจากนี้พบว่า ครูสอนวิชาชีพในศูนย์และนอกศูนย์มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอน ที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพด้านคุณลักษณะส่วนตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูสอนวิชาชีพในศูนย์และนอกศูนย์มีความแตกต่างกันในด้านสถานภาพ ส่วนตัว ซึ่งส่วนใหญ่ครูสอนวิชาชีพในศูนย์จะเป็นข้าราชการ ส่วนครูสอนวิชาชีพนอกศูนย์ส่วนใหญ่ เป็นผู้อำนวยการ (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 2529 : 30) ซึ่ง มีความแตกต่างกันในด้านคุณวุฒิและประสบการณ์ ครูสอนวิชาชีพที่เป็นข้าราชการส่วนใหญ่มีวุฒิทาง การศึกษาตั้งแต่ประโยคอาชีวศึกษาตอนต้น (ปวช.) และครูสอนวิชาชีพที่เป็นผู้อำนวยการส่วนใหญ่ มีวุฒิต่ำกว่าประโยคอาชีวศึกษาตอนปลาย (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 2529 : 76) จึงอาจเป็นเหตุให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนตัวของครูสอนวิชาชีพแตกต่างกัน

3. สำหรับความคิดเห็นอื่น ๆ ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม จากคำถามปลายเปิด ซึ่ง มีผู้แสดงความคิดเห็น 163 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นครูสอนและนักศึกษา จำนวน 78 คน เห็นว่าอุปกรณ์ในการสอนมีน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ได้รับงบประมาณดำเนินการในการสอนวิชาชีพ หลักสูตร 150 ชั่วโมง จำนวน 7,500 บาท ต่อคน ต่อรุ่น ในจำนวนนี้จัดสรรเป็นค่าสมนาคุณครูผู้สอน 6,000 บาท และเป็นค่าวัสดุ 1,500 บาท

(ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 2529 : 48) และในภาวะปัจจุบัน วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ มีราคาสูงขึ้น จึงทำให้จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ได้ในจำนวนจำกัด และไม่เพียงพอ จึงเป็นสาเหตุให้วัสดุฝึกและอุปกรณ์การสอนมีน้อย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป จากผลการศึกษาค้นคว้าชี้ให้เห็นว่าทักษะของครูสอนวิชาชีพ เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพที่มีต่อพฤติกรรมการสอน ที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพเป็นอย่างไร โดยเฉพาะพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างคาดหวังในระดับสูงยิ่ง ($\bar{X} > 4.50$) ที่สมควรเน้นเป็นพิเศษมีดังนี้

- 1) ให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน
- 2) เตรียมการสอนก่อนสอนทุกครั้ง
- 3) จำชื่อผู้เรียนได้ถูกต้อง
- 4) คุรให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการทำงานของผู้เรียน
- 5) คุรเป็นผู้มีอารมณ์เยือกเย็น มั่นคง ไม่โกรธง่าย
- 6) สาธิตให้ผู้เรียนดูแล้วจึงให้ปฏิบัติตาม
- 7) สอนเนื้อหาวิชาเป็นไปตามลำดับขั้นตอน
- 8) คุรดูแลช่วยเหลือผู้เรียนในขณะที่ให้งานทำ
- 9) มีความรู้ความชำนาญในวิชาที่ตนสอนดี
- 10) มีความเชื่อมั่นในตนเอง
- 11) มีความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาที่สอน
- 12) เป็นผู้ตรงต่อเวลาและรับผิดชอบเอาใจใส่การเรียนการสอนดี
- 13) ปฏิบัติคนเสมอต้นเสมอปลาย
- 14) เป็นผู้ไม่หวงวิชาที่สอน
- 15) วางตัวต่อผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ไม่ประพฤติตนไปในทางชั่ว

นอกจากนี้ เมื่อสิ้นปีงบประมาณศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดควรจัดให้มีการอบรมครูผู้สอนวิชาชีพให้มีความรู้ความเข้าใจจิตวิทยาการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ตลอดจนเทคนิคและวิธีการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาและวิจัย

- 1) นอกจากจะศึกษาพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์แล้ว น่าจะได้นำการศึกษาพฤติกรรมการสอนที่ไม่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพ เพื่อเป็นการเปรียบเทียบ
- 2) อาจจะเปลี่ยนแนวทางในการศึกษาไปเป็นพฤติกรรมการสอนที่ครูกระทำอยู่จริง กับพฤติกรรมการสอนที่นักศึกษา ครู และเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนคาดหวัง เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นว่าพฤติกรรมใดที่สอดคล้องกับความคาดหวังของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มมากหรือน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพื่อจะได้นำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป
- 3) ศึกษาโดยเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนระหว่างครูผู้ผ่านการอบรมกับไม่ผ่านการอบรมจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน
- 4) ศึกษาโดยเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูสอนวิชาชีพที่เป็นข้าราชการและลูกจ้างชั่วคราว

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. การทดลองเปรียบเทียบผลการสอนวิชาชีพ หลักสูตรระยะสั้น วิชาตัดเสื้อสตรี โดยครูประจำการกับวิทยากรท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : กองแผนงานและวิจัย กระทรวงศึกษาธิการ, 2524.
- _____ . คู่มือการดำเนินงานตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ. กรุงเทพฯ : หนึ่งใจการพิมพ์, 2524.
- _____ . รูปแบบการอบรมวิทยากรวิชาชีพและกลุ่มสนใจ. 2529. อัสสัมนา.
- กุลทรัพย์ ชื่นรุ่งโรจน์. ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน. ปรินิพนธ์ ค.บ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2495. อัสสัมนา.
- เชียรศรี วิวิธสิริ. จิตวิทยาการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.
- ทองคูณ หงส์พันธุ์. ทักษะพื้นฐานและปัจจัยการเพิ่มแรงจูงใจในการเรียน. บุรีรัมย์ : ของนักศึกษาวิทยาลัยครูบุรีรัมย์, 2524. อัสสัมนา.
- ทองอยู่ แก้วไทรยะ. "เทคนิคการสอนผู้ใหญ่," เอกสารอ่านประกอบสำหรับวิทยากร (กลุ่มชุมชน). สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักนายกรัฐมนตรี กรุงเทพฯ : การพิมพ์พระนคร, 2527.
- นลินี วันชัย. การศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนตามอุดมคติในทัศนะของครูและนักเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510. อัสสัมนา.
- บ้านสมเด็จเจ้าพระยา, วิทยาลัยครู. ลักษณะของครูที่สังคมต้องการ. กรุงเทพฯ : ฝ่ายโครงการวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 2518.
- บุญส่ง นิลแก้ว. เปรียบเทียบความรู้ในวิชาชีพและความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ดีของนักเรียน ป.กศ. และ ป.ป. ในสถาบันฝึกหัดครูส่วนกลาง. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2513. อัสสัมนา.

รายงานการนิเทศติดตามผลงานการศึกษานอกโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

อุบลราชธานี, 2529. อัครสำเนา.

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดยโสธร. ลักษณะและรายละเอียดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน (ปรับปรุงใหม่). ยโสธร, 2530. อัครสำเนา.

สถิตย์ วงษ์สุวรรณ. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รวมสาส์น จำกัด, 2525.

สมาน พูแสง. ครูกับความรับผิดชอบในการสอน. สยามรัฐ 4 มิถุนายน 2527

สุพิศ ขำสกุล. "เทคนิคการสอนผู้ใหญ่," รวมบทความการศึกษาผู้ใหญ่ เล่ม 2. หน้า 115.

กรุงเทพฯ : กุศลกาลาดพร้าว, 2517.

สุมาลี ปิตยานนท์. "เยาวชนนอกโรงเรียนกับการฝึกอบรมฝีมือ," วารสารการศึกษานอกโรงเรียน. 123 : 13 ; ธันวาคม 2527 - มกราคม 2528.

สมสรร วงษ์น้อย. พฤติกรรมการสอนด้านการบรรยาย. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.

อ่ำชีวศึกษา, กรม. แนะแนวสารพัดช่าง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สารพัดช่าง, 2521.

Armstrong, Harol R. "Pertromance Evaluate," The National Elementary Principal. 5 : 51 - 55 ; February 1973.

Beck, William R. "Pupil Perception of Teacher Nerit : A Factor Analisis of Five Postulated Dimensions," The Journal of Education Reasearch. 61 : 127 - 128 ; November 1976.

Cronbach, Lee Joseph. Essentials of Psychological Testing. 3rd ed. New York, Harper, 1970.

Ebel, Robert. "Measusrement Applications in Teacher Education," Journal of Teacher Education. 1 : 15 - 25 ; Spring, 1966.

Ferguson, George A. Statistic Analysis in Psychology and Education. 4th ed. New York, McGraw-Hill, Inc., 1971.

Langerman, Philip D. You Can Be A Successful Teacher of Adults. Washington. D.C. : National Association for Public Continuting and Adult Education, 1974.

- McKeachie, W.J. and Solomon. "Student Rating of Instructors : A Validity Study," The Journal of Education Research. 51 : 372 - 382 ; January, 1958.
- Ryans, David G. Characteristics of Teachers. George Banta Company Manasha, 1960.
- Stranger and Karwashi, I.F. Psychology. New York, McGraw-Hill Book Company, 1952.

ภาคผนวก

แบบสอบถามครูสอนวิชาชีพ เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และนักศึกษา
 ผู้ใหญ่สาขาศึกษา วิทยาลัยการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพ
 ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ

- 1) เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
- 2) อายุ ปี
- 3) วุฒิ

ท่านตอบในฐานะใด

- ☐ ครูสอนวิชาชีพ
 จังหวัด
- ผ่านการอบรมครูสอนวิชาชีพหรือไม่
- ทำการสอนมาแล้ว ปี
- ☐ เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
- ☐ นักศึกษาผู้ใหญ่สาขาศึกษาวิทยาลัยการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม

คำชี้แจง แบบสอบถามต่อไปนี้ เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพ ที่ทำการสอนวิชาชีพของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ท่านคิดว่าท่านต้องการให้ครูสอนวิชาชีพปฏิบัติอย่างไรในการสอน จึงจะดีที่สุด โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อและกาเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกนึกคิดของท่านมากที่สุด

ตัวอย่าง ครูสอนวิชาชีพควรมีความรู้ในวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง

ถ้าท่านเห็นด้วยกับคำถามนี้ ก็กาเครื่องหมาย / ในช่องเห็นด้วยอย่างยิ่ง หรือในช่องเห็นด้วย ตามความรู้สึกของท่าน

พฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์ สำหรับครูสอนวิชาชีพ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่แน่ ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
ครูสอนวิชาชีพควรมีความรู้ในวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง	/				

ถ้าท่านคิดว่า ครูสอนวิชาชีพไม่จำเป็นต้องมีความรู้มากมายอะไร เพียงแต่มีความชำนาญงานและสอนให้ผู้เรียนเข้าใจก็พอแล้ว แสดงว่าท่านไม่เห็นด้วย ก็กาเครื่องหมาย / ลงในช่องไม่เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เป็นต้น

พฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์ สำหรับครูสอนวิชาชีพ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่แน่ ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
ครูสอนวิชาชีพควรมีความรู้ในวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง				/	

แบบสอบถาม

พฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์ สำหรับครูสอนวิชาชีพ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่แน่ ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
1. <u>ด้านเทคนิคการสอน</u>					
1) บอกวิธีเรียนรู้ให้ผู้เรียนทราบ					
2) บอกจุดประสงค์ของการเรียนรู้ ล่วงหน้า					
3) จัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศสอดคล้องกับ การเรียนรู้					
4) ให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า และประโยชน์ที่ได้รับ จากการเรียน					
5) สอนเนื้อหาวิชาเป็นไปตามลำดับขั้นตอน					
6) ให้ผู้เรียนรู้จักแสดงความคิดเห็น					
7) รู้จักยืดหยุ่นเวลาไม่เคร่งครัดจนเกินไป					
8) สาธิตให้ผู้เรียนดู แล้วจึงให้ปฏิบัติตาม					
9) ในการฝึกการทดลองแยกผู้เรียนออกทีละคน แล้วจึงให้ทำรวมเป็นกลุ่ม					
10) มอบงานให้ผู้เรียนทำชัดเจนไม่คลุมเครือ					
11) เตรียมการสอนก่อนสอนทุกครั้ง					
12) บันทึกอุปสรรคการดำเนินงานการสอนเป็น ประจำ เพื่อหาทางแก้ปัญหาอุปสรรค					
13) ให้ผู้เรียนวางแผนฝึกฝนกันคว่ำเพิ่มเติมด้วย ตนเอง					
14) ให้ผู้เรียนมีบทบาท มีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียนรู้					

พฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์ สำหรับครูสอนวิชาชีพ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่แน่ ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
2. <u>ด้านการจูงใจ</u>					
15) จำชื่อผู้เรียนได้ถูกต้อง					
16) ครูใช้ภาษาได้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น					
17) ครูใช้เทคนิคการพูดให้เกิดอารมณ์ขัน เพื่อ เพิ่มความสนใจในการเรียน					
18) ผู้เรียนเรียนด้วยความสนใจและสบายใจ					
19) ยอมรับว่าผู้เรียนสามารถทำงานยาก ๆ ได้					
20) ส่งเสริมหรือยกย่องชมเชยผลงานของผู้เรียน					
21) ครูยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียนทุกคน					
22) กระตุ้นหรือหาทางให้ผู้เรียนเรียนได้สำเร็จ ในแต่ละบทเรียน					
23) จัดลำดับความยากง่ายในสิ่งที่เรียน					
24) สอนให้สอดคล้องกับความแตกต่างของผู้เรียน แต่ละคน					
3. <u>ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน</u>					
25) ครูทักทายสร้างความคุ้นเคยกับผู้เรียนทั้งใน และนอกห้องเรียน					
26) ครูเอาใจใส่ผู้เรียนทุกคนและกวาดขันใน การทำงาน					
27) ครูดูแลช่วยเหลือผู้เรียนในขณะที่ให้งานทำ					
28) ครูปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานของผู้เรียน					

พฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์ สำหรับครูสอนวิชาชีพ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่แน่ ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
29) ครูให้กำลังใจผู้เรียนได้มีความมั่นใจใน การเรียน					
30) ครูให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการ ทำงานของผู้เรียน					
31) ครูมีความจริงจัง จริงใจ เข้าใจ และ เห็นใจผู้เรียน					
32) ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนพูดคุยหรือปรึกษา ปัญหาส่วนตัวและเต็มใจรับฟังปัญหาส่วนตัว					
33) ครูร่วมเป็นสมาชิกในกิจกรรมที่ผู้เรียนจัดขึ้น					
34) ครูเป็นผู้มีอารมณ์เยือกเย็น มั่นคง ไม่โกรธ ง่าย					
35) ครูรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียนทุกคน					
4. <u>ด้านการประเมินผลการเรียน</u>					
36) ซักถามความเข้าใจ เมื่อสอนจบบทเรียน แต่ละครั้ง					
37) มีการซักถามผู้เรียนเพื่อวัดความเข้าใจ ในเรื่องที่กำลังเรียน					
38) ตรวจงานที่มอบหมายให้ปฏิบัติทุกครั้ง					
39) การวัดผลเน้นหนักด้านปฏิบัติ					
40) วิธีการวัดที่ใช้สอดคล้องกับจุดประสงค์ ของหลักสูตร					

พฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์ สำหรับครูสอนวิชาชีพ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่แน่ ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
41) ผู้เรียนได้รับรู้ผลการทำงานของตน					
42) ผู้เรียนพัฒนาการทำงานของตนในปัจจุบันได้					
43) ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริง ๆ					
44) ให้ผู้เรียนหัดวิเคราะห์ผลการเรียนของตน และอุปสรรคปัญหาข้อบกพร่องในการเรียน ของตน					
5. <u>ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครู</u>					
45) มีความรู้และความชำนาญในวิชาที่ตนสอนดี					
46) มีความเชื่อมั่นในตนเอง					
47) มีความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหาวิชา ที่สอน					
48) แต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับ สภาพท้องถิ่น					
49) เป็นผู้ตรงต่อเวลา และรับผิดชอบเอาใจใส่ การเรียนการสอนดี					
50) ปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย					
51) เป็นผู้ไม่หวงวิชาที่สอน					
52) ทัศนเป็นผู้ร่วมเรียนมากกว่าเป็นผู้กระทำ					
53) วางตัวต่อผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ไม่ประพฤติตนไปในทางชั่ว					
54) ยอมรับและยกย่องผู้เรียน					

ตอนที่ 3 ถ้าท่านมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้ โปรดเขียนลงใน
ช่องว่างแต่ละข้อ

1) ด้านเทคนิคการสอน

.....

.....

.....

2) ด้านการรู้งใจ

.....

.....

.....

3) ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน

.....

.....

.....

4) ด้านการประเมินผลการเรียน

.....

.....

.....

5) ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครู

.....

.....

.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายประพิทย์ บุญสุข	
วัน เดือน ปีเกิด	12 พฤษภาคม 2490	
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี	
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2506	ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6) จากโรงเรียนสิทธิธรรมศาสตร์ศิลป์ อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี
	พ.ศ. 2524	ครุศาสตร์บัณฑิต (ค.บ.) จากวิทยาลัยครูอุบลราชธานี อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี
	พ.ศ. 2531	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) การศึกษาผู้ใหญ่ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
	พ.ศ. 2514	รับราชการครูโรงเรียนวัดบ้านสว่าง ตำบลโนนกาเส้น อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
	พ.ศ. 2516	รับราชการครูโรงเรียนบ้านท่าไผ่ (ไผ่ทอง) ตำบลท่าไผ่ อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี
	พ.ศ. 2517	ช่วยราชการส่วนการศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัด อุบลราชธานี
	พ.ศ. 2523-ปัจจุบัน	รับราชการที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอุบลราชธานี

พฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพ
ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

บทคัดย่อ

ของ

ประพิทย์ บุญสุข

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กันยายน 2531

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพ ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มใน เขต 4 จังหวัดคือ หนองคาย มหาสารคาม ศรีสะเกษ และนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ครูสอนวิชาชีพในศูนย์และนอกศูนย์ 60 คน เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด 24 คน และนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพที่กำลังเรียนในปีงบประมาณ 2529 ทั้งในศูนย์และนอกศูนย์ 300 คน รวมทั้งสิ้น 384 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่พึง ประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเทคนิคการสอน ด้านการจูงใจ ด้านปฏิสัมพันธ์ ระหว่างครูกับผู้เรียน ด้านการประเมินผลการเรียน และด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครู

จากการศึกษาพบว่า ครูสอนวิชาชีพ เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และ นักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ มีทัศนะต่อพฤติกรรมการสอนของครูทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านเทคนิคการสอน ด้านการจูงใจ ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ด้านการประเมินผลการเรียน และด้านคุณลักษณะ ส่วนตัวของครู อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างคาดหวังในระดับสูงยิ่ง ($\bar{X} > 4.50$) มี 15 ประการคือ

- (1) ให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน (2) เตรียมการสอนก่อนสอนทุกครั้ง
- (3) จำชื่อผู้เรียนได้ถูกต้อง (4) ครูให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการทำงานของผู้เรียน
- (5) ครูเป็นผู้มีอารมณ์เยือกเย็น มั่นคงไม่โกรธง่าย (6) สาระดีให้ผู้เรียนดูแล้วจึงให้ปฏิบัติตาม
- (7) สอนเนื้อหาวิชาเป็นไปตามลำดับขั้นตอน (8) ครูดูแลช่วยเหลือผู้เรียนในขณะที่ให้งานทำ
- (9) มีความรู้ความชำนาญในวิชาที่ตนสอนดี (10) มีความเชื่อมั่นในตนเอง (11) มีความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาที่สอน (12) เป็นผู้ตรงต่อเวลาและรับผิดชอบเอาใจใส่
- การเรียนการสอนดี (13) ปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย (14) เป็นผู้ไม่หวงวิชาที่สอน และ
- (15) วางตัวต่อผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมไม่ประพฤติตนไปในทางชั่ว

เมื่อเปรียบเทียบทัศนะของครู เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และ นักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ พบว่า พฤติกรรมการสอนด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครูและด้านการจูงใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนพฤติกรรมด้านอื่น ๆ อีก 3 ด้านนั้น ไม่พบความแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญ

ทัศนะของครูสอนวิชาชีพในศูนย์และนอกศูนย์ต่อพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์ทั้ง 5 ด้านพบว่า แตกต่างกันเพียงด้านเดียว คือ ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครู ส่วนพฤติกรรมการสอนด้านอื่น ๆ อีก 4 ด้าน ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทัศนะของนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพในศูนย์และนอกศูนย์ต่อพฤติกรรมการสอนของครูนั้น ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทั้ง 5 ด้าน

DESIRABLE TEACHING BEHAVIORS OF VOCATIONAL EDUCATION TEACHERS
OF PROVINCIAL NON - FORMAL EDUCATION CENTRES
IN THE NORTHEAST

AN ABSTRACT

BY

PRAPIT BOONSUK

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University
September 1988

The purpose of this research was to study desirable teaching behaviors of vocational education teachers of non-formal education centers in the Northeast. The sample comprised of 3 groups of people related to the program and drawn from 4 provinces : Nongkhi, Mahasarakham, Sisaket and Nakhon Ratchasima. The samples were 60 vocational education teachers, 24 non-formal education staff, and 300 vocational adult students. The sample size was totaling 384. The instrument used for collecting the data was a set of questionnaire on opinions related to desirable teaching behaviors of vocational education teachers divided into 5 aspects : teaching techniques, motivation, interaction between teachers and students, learning assessment, and teachers' personal traits.

It was found in this research that vocational education teachers, non-formal education center staff, and vocational adult learners had opinions on teaching behaviors in all 5 aspects : teaching techniques, motivation, interaction between teachers and students, learning assessment, and teachers' personal traits, at a highly desirable level.

There were 15 behaviors that the sample expected at a very high level ($\bar{X} > 4.50$) : (1) convincing learners about values and benefits of the program (2) preparing every lesson plan, (3) remembering students' names, (4) giving advices and suggestions in working, (5) having pleasant and stable emotion, (6) demonstrating practices for students, (7) teaching contents step by step, (8) taking care of students during work, (9) knowledgeable and gaining experience in teaching subjects, (10) having self - confidence, (11) having ability in a transferring of knowledge, (12) being punctual and responsible for instruction, (13) behaving themselves

consistently, (14) being open in teaching, and (15) observing good moral practices in the relationship with students.

When opinions of teachers, provincial non - formal education staff and vocational adult students were compared, it was found that 2 aspects of teaching behaviors namely teachers' personal traits and motivation were significantly different, while behaviors in other three aspects were not significantly different.

When the opinions of vocational education teachers in and outside the centers on 5 desirable behaviors were compared, it was found significantly difference in only one aspect, teachers' personal traits, while there were no significantly differences in the other four aspects.

The opinions of vocational adult learners who work in and outside the centers on 5 desirable teaching behaviors were not significantly different.